

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียน บ้านถิ่นสุขาวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากร
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)
5. บริบทโรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวิทยา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาบุคลากร

1. ความหมายของการพัฒนาบุคลากร

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรไว้ในทัศนะที่แตกต่างกัน อย่างหลากหลาย ดังนี้

พัฒนา ยาวีราช (2546 : 156) การพัฒนาบุคคล หมายถึง กระบวนการในการ เสริมสร้างเพิ่มพูนความรู้และทักษะ หรือความชำนาญงานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานแต่ละคน ใน ขอบเขตของการปฏิบัติงาน

สมสรณ์ มีสุวรรณ (2547 : 9) กล่าวว่า การพัฒนาบุคคล หมายถึง การที่ หน่วยงานนำวิธีการต่าง ๆ มาพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน ให้ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพ เพื่อให้ได้ผลตามที่หน่วยงานต้องการ

เรืองเดช ศรีโยธี (2547 : 9) การพัฒนาบุคคล หมายถึง ความพยายามใด ๆ ที่ ดำเนินการร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้นิเทศ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน และ การทำงานของครูให้ดีขึ้นมีคุณภาพ และมีความหมายต่อผู้เรียนมากขึ้น กล่าวคือ เป็นการเพิ่ม

ความสามารถทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานจะทำให้งานในหน้าที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น

ไพโรจน์ ยืนยง (2547 : 10) การพัฒนาบุคคล หมายถึง เป็นกระบวนการในการส่งเสริมให้บุคลากรได้มีการพัฒนาในด้านความรู้ เจตคติและทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

สะอาด เนตวงษ์ (2547 : 49) การพัฒนาบุคคล หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการซึ่งมีเป้าหมายมุ่งเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ความสามารถ และทัศนคติที่ดีเหมาะในการที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

ดารุณี อัครเทพ (2547 : 14) การพัฒนาบุคคล หมายถึง เป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงาน ซึ่งผู้บริหารต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ พัฒนาศักยภาพของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรให้เกิดความชำนาญ เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานบรรลุเป้าหมาย ได้อย่างมีคุณภาพ อันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงาน

จากคำจำกัดความของความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึงกระบวนการหรือวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ในด้านความรู้ ความเข้าใจและความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความชำนาญ และมีประสิทธิภาพ มีทักษะและเสริมสร้างทัศนคติ เจตคติ ค่านิยมของบุคคลที่ดีต่อการปฏิบัติงานเพื่อให้ภารกิจขององค์กรดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าประสงค์

2. ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร

การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่ยั่งยืนอย่างยิ่ง เพราะสามารถทำให้บุคลากรได้รับความรู้ความชำนาญเพิ่มขึ้น สามารถติดตามวิทยาการเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาที่ทันที่ทัน่วงที นอกจากนี้จะช่วยให้ตนเองก้าวหน้าในหน้าที่การงานแล้วยังทำให้หน่วยงานได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น และลดความสิ้นเปลืองที่จะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของทุก ๆ หน่วยงาน ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ ดังนี้

พัฒนา ยาวีราช (2546 : 156) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร คือ เพื่อให้บุคลากรเหล่านั้นนำความรู้ทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาฝึกอบรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาบุคลากรทำให้ระบบ และวิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาบุคลากรช่วยให้ประหยัดทรัพยากรในการปฏิบัติงานเนื่องจากการทำงานผิดพลาดน้อยลง หรือลดข้อผิดพลาดในการทำงาน

3. การที่พัฒนาบุคลากรช่วยให้ประหยัดเวลาในการที่พนักงานจะลองผิดลองถูกเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. การพัฒนาบุคลากรช่วยให้แบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหารได้มาก ในการทำงานไม่ต้องเข้าควบคุมอย่างใกล้ชิด สามารถปล่อยให้พนักงานงานผู้ปฏิบัติงานมีอิสระ มีความคิดริเริ่ม สามารถควบคุมผลการทำงานของตนได้ โดยไม่ต้องถูกควบคุมจากผู้บังคับบัญชามากนัก

5. การพัฒนาบุคลากรเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคลผู้นั้นเอง เพราะบุคลากรจะได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ มีความพร้อม ในการก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น สามารถพัฒนาตนเองได้

ไพโรจน์ ยืนยง (2547 : 10) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคคล คือ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน หน่วยงานนั้นมีประสิทธิภาพ หน่วยงานได้รับผลผลิตมากขึ้น ลดความสิ้นเปลือง บุคลากรมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

สมสรรค์ มีสุวรรณ (2547 : 10) ได้ให้ความสำคัญของการพัฒนาบุคคล คือ การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่สำคัญที่หน่วยงานต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบ เนื่องจากความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรดังกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อองค์กร เนื่องจากทำให้บุคคลมีความรู้ ความชำนาญ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน เพิ่มความสามารถก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วส่งผลต่อการพัฒนาและเพิ่มผลผลิตต่อองค์กร

3. หลักการในการพัฒนาบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 30 – 31, 66 - 67) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2445 – 2459 ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ระบุว่า พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียนขาดการทำหน้าที่พัฒนาคนอย่างสมบูรณ์ ไม่มีความพร้อมในการให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนในกลุ่มเด็ก กลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งกลุ่มผู้พิการ ผู้ยากจน และผู้อยู่ท้องถิ่นห่างไกล เป็นปัญหาในการจัดการการศึกษาอย่างเสมอภาค เพราะเหตุอันเกิดจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณด้านการศึกษา ปัญหาเหล่านี้เป็น

ประเด็นปัญหาวิกฤติที่จะต้องนำมาพิจารณากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ไข ความขาดแคลนการวิจัยและพัฒนาที่จะสร้างและพัฒนาฐาน “ความรู้ และการเรียนรู้” ของประเทศ และแนวนโยบายในการดำเนินการ 6 ชั้นในการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และการเรียนรู้ของสังคมไทยได้กำหนดกรอบการดำเนินงานการวิจัยไว้ว่า 1) กำหนดกลไกเชิงนโยบายด้านการวิจัยและพัฒนาที่เข้มแข็ง 2) กำหนดการวิจัยและพัฒนาเป็นสาระในหลักสูตรการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างและพัฒนาความรู้ ในการเรียนรู้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพและการปรับปรุงประสิทธิภาพ ผลผลิต 4) ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการพัฒนานักวิจัยและพัฒนาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมียุทธศาสตร์การดำเนินงานการพัฒนาผ่านภาครัฐ สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา

สมสรรค์ มีสุวรรณ (2547 : 13) ได้กล่าวว่า หลักการในการพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความชำนาญ และความสามารถของบุคลากรให้ปฏิบัติหน้าที่และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนา บุคลากรนั้นมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ การวิเคราะห์ มีการตรวจสอบ กำหนดแผน เสนอแผนและโครงการ กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติ ประเมินผลและติดตามผล

วัชระ โพธิ์สาขา (2548 : 12) ได้กล่าวว่า หลักการในการพัฒนาบุคลากร มีหลายวิธีการที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาบุคลากรได้ เช่น การปฐมนิเทศ การพัฒนาด้วยกระบวนการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การนิเทศ การศึกษาเอกสาร การพัฒนาตนเอง แล้วผู้บริหารจะใช้ให้เหมาะสมกับองค์กร

จากหลักการในการพัฒนาบุคลากร ดังกล่าวสรุปได้ว่า หลักการในการพัฒนาบุคลากร เป็นวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้เพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของบุคลากร ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

การวิจัยในชั้นเรียน

1. ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยเป็นเครื่องมือของครูในการแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาที่เป็นระบบ แล้วนำไปสู่การแก้ปัญหา โดยจะค้นหว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผลของปัญหาที่จะศึกษา

คั้นคว้านั้น ๆ และยังเน้นที่การพัฒนาแนวสรุปอ้างอิง หลักการหรือทฤษฎีเพื่อการปฏิบัติอันจะ
 พึ่งเกิด ในอนาคต การค้นพบความรู้ใหม่ที่เพิ่มพูนจากองค์ความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วหรือเพื่อ
 พัฒนาความรู้ที่ได้ค้นพบมาก่อนแล้วไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งจะต้องอาศัย
 ข้อมูลประสบการณ์ หลักการที่พิสูจน์ทดสอบได้ และต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องบรรยายได้
 สำหรับการวิจัยในชั้นเรียนนั้นเป็นการวิจัยที่ดำเนินงานควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานของครู โดย
 มีครูเป็นนักวิจัย ทั้งผลิตงานวิจัยคือครูเป็นผู้ทำการวิจัยและนำผลการวิจัยไปใช้ด้วยลักษณะ
 การวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าว จึงมีนักการศึกษาได้ให้ทัศนะที่เกี่ยวกับความหมายของการวิจัยใน
 ชั้นเรียนอย่างหลากหลาย ดังนี้

โกสุม กระจ่างรัตน์ (2546 : 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ
 วิธีการ หรือกระบวนการที่ให้ได้มา ซึ่งความรู้หรือคำตอบซึ่งครูได้เป็นผู้จัดทำขึ้นเอง โดยมี
 จุดมุ่งหมายที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตน

ถนอม พันธุ์เลิศ (2547 : 42) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน คือ
 การหาความรู้ และวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการ
 สอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอนหรือแก้ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อ
 การเรียนการสอน

ไมตรี บุญทศ (2549 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนคือการ
 วิจัยที่จะนำมาวางแผนบริหารจัดการในการบริหารงานโรงเรียนอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบ
 แผนมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยใช้วิธีการในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ได้วิธีการ
 ความรู้ นำมาใช้แก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อการ
 พัฒนาคุณภาพนักเรียนต่อไป

จากความหมายการวิจัยในชั้นเรียนที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียน
 หมายถึง กระบวนการหรือนวัตกรรมในการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการใหม่ ๆ ที่กระทำโดย
 ครูผู้สอน เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในระดับชั้นเรียนอย่างเป็นระบบและ
 พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ดำเนินการวิจัยควบคู่กับการปฏิบัติการสอนของครู
 ใช้ระยะเวลาเป็นช่วงสั้น ๆ รูปแบบการทำวิจัยเป็นกระบวนการที่เชื่อถือได้ และไม่เข้มงวดกับ
 รูปแบบแผนของการวิจัยผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะที่หรือเฉพาะกลุ่มในชั้นเรียนเท่านั้น

2. ประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นการพัฒนาทางเลือกในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วยตัวของครูผู้สอนเอง มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดผลดีที่สุดด้วยตัวของครูเองซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ประการหนึ่งว่า ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ต้องส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในการวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนไปพร้อมกันจากแหล่งทรัพยากรเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ตามแนวทางนี้ครูจะมีเสรีภาพในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น ขณะเดียวกันถูกคาดหวังให้เปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนหนังสือมาเป็นครูผู้สอนวิธีการเรียนรู้และทักษะในการแสวงหาความรู้ ซึ่งการที่จะทำบทบาทใหม่นี้ได้ครูจำเป็นต้องปฏิรูปรูปแบบทัศนคติในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของตนเองเสียก่อน โดยเป็นการผสมบทบาทของครูในสองสถานะ กล่าวคือ

1. ครูในฐานะผู้ปฏิบัติการสอนซึ่งเป็นบทบาทหลัก
2. ครูในฐานะนักวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นบทบาทเสริมโดยนับนี้โลกของการสอนและโลกของการวิจัยไม่ใช่โลกที่แปลกแยกกันสำหรับครูดังที่เคยเป็นหาก แต่จะผสานเข้าหากันมากขึ้น (ผ่องพรรณ ตรีชมงคลกุล. 2543 : 28) เมื่อครูผู้สอนได้ทำวิจัยในชั้นเรียนควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสอนอย่างเหมาะสมแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อวงการศึกษและวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการ
 - 2.1 นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
 - 2.2 วงวิชาการศึกษามีข้อความรู้และหรือนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงเกิดมากขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อครูและเพื่อนครู
 - 2.3 วิธีชีวิตครู หรือวัฒนธรรมในการทำงานของครู จะพัฒนาไปสู่ความเป็นครู มืออาชีพ (Professional Teacher) มากขึ้นทั้งนี้เพราะครูนักวิจัย จะมีคุณสมบัติของการเป็นผู้แสวงหาความรู้ หรือผู้เรียนในศาสตร์แห่งการสอนอย่างต่อเนื่อง มีชีวิตชีวาจนในที่สุดจะเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจที่กว้างขวาง และลึกซึ้งในศาสตร์และศิลป์แห่งการสอน เป็นครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอน สามารถที่จะสอนนักเรียนให้พัฒนาก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ในหลายบริบทหรือที่เรียกว่า เป็นครุรอบรู้หรือครูปรมาจารย์ (Master Teacher) ซึ่ง

ถ้ามีปริมาณครูนักวิจัยมากขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาวิชาชีพครูเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมั่นคง (สุวัฒนา สุวรรณเขตนิกม. 2540 : 35)

ชาติรี เกิดธรรม (2544 : 13-14) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนด้วยการวิจัยโดยผ่าน นวัตกรรม เทคนิค หรือวิธีการที่มีคุณภาพ ผ่านกระบวนการวิจัยที่น่าเชื่อถือ ได้มาแล้วมาใช้แก้ปัญหาในชั้นเรียนโดยตรง อันจะมีผลในการจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์ที่วางไว้
2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้นและยังเป็นการแสดงถึงความก้าวหน้าทาง วิชาชีพครู
3. เป็นการเผยแพร่ความรู้จากการปฏิบัติจริง อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย
4. เป็นการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าด้านการศึกษา และการวิจัยทางวิชาการ เพื่อข้อกำหนดตำแหน่งให้สูงขึ้นได้
5. เป็นการส่งเสริมหรือพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

ประกอบ มณีโรจน์ (2544 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนไว้ ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ
2. ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพสูงขึ้น
3. ช่วยให้วงวิชาการเรียนการสอนก้าวหน้า มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเนื่องต่อการจัดการเรียนการสอนของครู
4. ช่วยให้วงการวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป
5. ช่วยพัฒนาตัวครูและวิชาชีพครูไปพร้อม ๆ กัน

สุวิมล ว่องวานิช (2544 ก : 14-15) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นของการวิจัย ปฏิบัติการไว้ ดังนี้

1. ให้โอกาสครูในการสร้างความรู้ ทักษะการทำวิจัย การประยุกต์ และการตระหนักถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ที่จะเปลี่ยนแปลง โรงเรียนให้ดีขึ้น

2. เป็นการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลง
3. เป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติโดยตรง เนื่องจากช่วยพัฒนาตนเองด้าน

วิชาชีพ

4. ช่วยทำให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และเกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกระบวนการวิจัยในที่ทำงาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อองค์กร เนื่องจากนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติและการแก้ปัญหา

5. เป็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติในการวิจัย ทำให้กระบวนการวิจัยมีความเป็นประชาธิปไตย ทำให้เกิดการยอมรับในความรู้ของผู้ปฏิบัติ

6. ช่วยตรวจสอบวิธีการทำงานของครูที่มีประสิทธิภาพ

7. ทำให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent)

บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 11) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การศึกษารายกรณี หรือการศึกษาเฉพาะกรณี การพัฒนาการสอน การพัฒนาสื่อหรือนวัตกรรม การวิจัยเชิงพรรณนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

สรุปได้ว่า การวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างจากการวิจัยโดยทั่วไปที่กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กศึกษาในห้องเรียนกระทำโดยครู และเป้าหมายคือพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน แต่แสวงหาความรู้และตีพิมพ์เผยแพร่ได้เช่นเดียวกัน มีการสะท้อนผลกลับการปฏิบัติงานของตนเองและผลที่เกิดขึ้นใช้เวลาสั้น ๆ ไม่เน้นแบบแผนการวิจัย มุ่งแก้ปัญหาในชั้นเรียน กระบวนการเป็นวงจรต่อเนื่องอาจวิจัยจากปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน หรือวิจัยควบคู่กับการเรียนการสอนก็ได้ ให้ความสำคัญกับการคิดค้นพัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอน

3. รูปแบบการวิจัยในชั้นเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอนมีองค์ประกอบมากมาย ที่เข้ามามีส่วนที่ทำให้การเรียนการสอนสามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การวิจัยในชั้นเรียนจึงมีรูปแบบ หรือแนวทางในการศึกษา ดังนี้ (รัตนา ศรีหรัญ :

<http://www.moe.go.th/webtcs/Table4/ratana/ratana02/ratana02.htm> : ค้นคว้าเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2553)

1. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการ หรือรูปแบบเพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน การวิจัยด้านนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ

- 1.1 การปรับเปลี่ยนและพัฒนาวิธีการสอน
 - 1.2 ทดลองสอนด้วยเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ
 - 1.3 ค้นหาวิธีการใหม่ ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เรียน
 - 1.4 การสร้างแบบฝึกทักษะด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน
 - 1.5 เทคนิค วิธีการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
 - 1.6 หาแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน
2. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนการสอน การวิจัยด้านนี้

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ

- 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
 - 2.2 ความรู้เดิมกับพัฒนาการของการเรียนรู้
 - 2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนของผู้เรียน
 - 2.4 การวิเคราะห์หลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้
 - 2.5 ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวัดประเมินผล
 - 2.6 บรรยากาศในห้องเรียนกับผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของหลักสูตร การวิจัยด้านนี้

มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ

- 3.1 การประเมินหลักสูตร
 - 3.2 การติดตามการใช้หลักสูตร
 - 3.3 การพัฒนาหลักสูตร
 - 3.4 การพัฒนาเทคนิคการวัดและประเมินผล
 - 3.5 วิเคราะห์ความเหมาะสมของรายวิชาต่าง ๆ
4. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การวิจัยด้านนี้มุ่งศึกษา

เกี่ยวกับ

- 4.1 การประเมิน ติดตามการใช้แผนการสอน
- 4.2 การทดลองใช้วิธีการสอนหรือชุดการสอน
- 4.3 การสร้างสื่อ แบบฝึก ชุดการสอน หนังสือ นวัตกรรม
- 4.4 ผลการใช้สื่อ แบบฝึก ชุดการสอน หนังสือ นวัตกรรม
- 4.5 การจัด หรือใช้รูปแบบของกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4.6 เจตคติของครู - อาจารย์ นักเรียนที่มีต่อรายวิชาต่าง ๆ

- 4.7 บรรยากาศในห้องเรียนและโรงเรียน
- 4.8 การจัดห้องเรียนและห้องปฏิบัติการต่าง ๆ
5. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และรูปแบบของการวัดและประเมินผล การวิจัยด้านนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ
- 5.1 การสร้างและพัฒนาแบบทดสอบแบบต่าง ๆ
- 5.2 การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ
- 5.3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 5.4 การหาความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ
- 5.5 การหาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
6. เป็นการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การวิจัยด้านนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ
- 6.1 การพัฒนาสื่อการสอน
- 6.2 การหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน
- 6.3 การเปรียบเทียบวิธีสอนแบบต่าง ๆ
- 6.4 การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของสื่อการสอน
- 6.5 ศึกษาผลการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน
- 6.6 ศึกษาผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม
- 6.7 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่าง ๆ ที่เกิดจากการใช้สื่อ
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2544 : 14-15) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยในชั้นเรียนออกเป็น 2 แบบ ดังนี้
1. การวิจัยเชิงบรรยาย เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกิดในปัจจุบัน ค้นหาข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่มีการสร้างสถานการณ์ใด ๆ ไม่มีการกำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามใด ๆ ลักษณะของปัญหาหรือเรื่องที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงบรรยาย ดังนี้
- 1.1 ลักษณะความเป็นสัมพันธ์ในปัจจุบัน
- 1.2 เป็นสิ่งที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำ
- 1.3 ความเชื่อ แนวคิดหรือทัศนคติ
- 1.4 กระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่

1.5 เป็นการทำนายลักษณะของผลที่จะเกิดขึ้น

1.6 แนวโน้มหรือความเปลี่ยนแปลงที่กำลังพัฒนาอยู่

การวิจัยเชิงบรรยายได้แยกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ การสำรวจ การศึกษาหาความสัมพันธ์ และการศึกษาเชิงพัฒนาการ

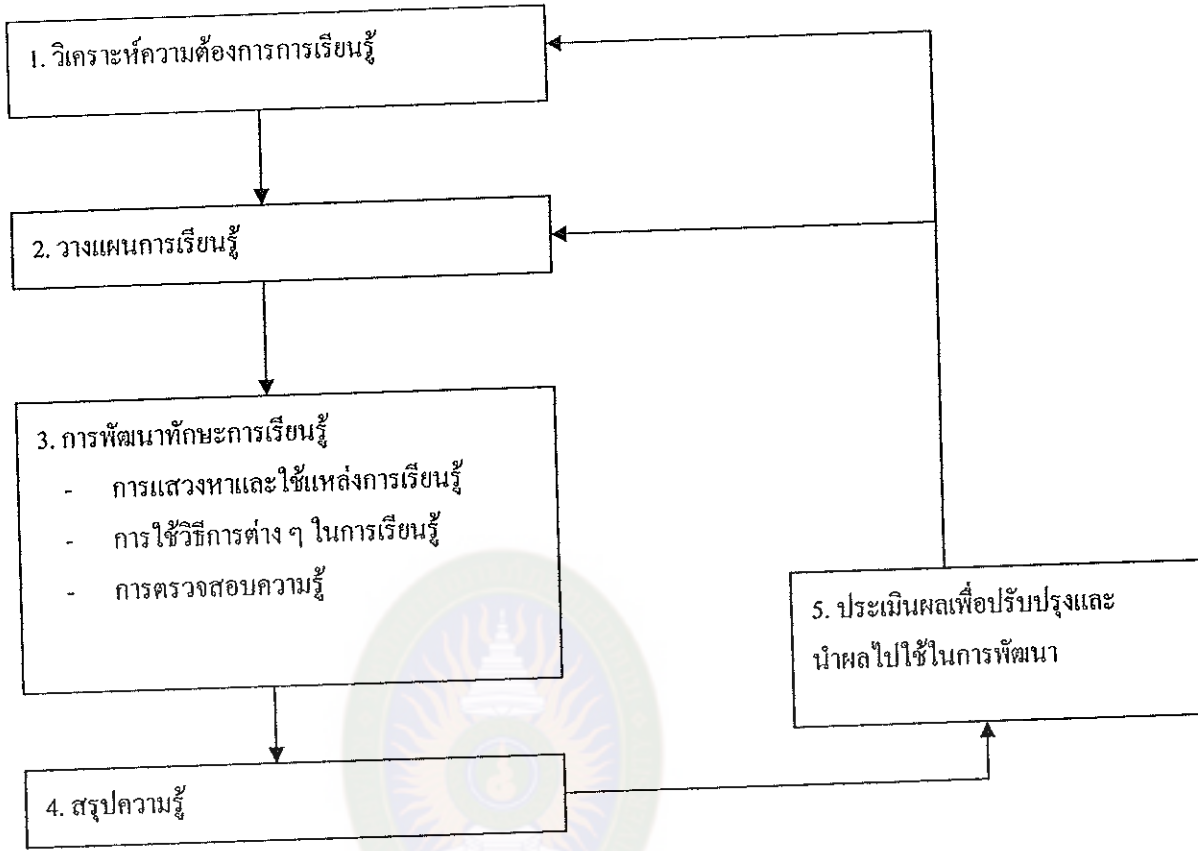
2. การวิจัยเชิงทดลอง เป็นการศึกษาโดยตั้งใจเปลี่ยนแปลงส่วนใดส่วนหนึ่งของสถานการณ์ที่ทำอยู่ สร้างสถานการณ์ขึ้นเองเพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลง การวิจัยในชั้นเรียน คือ การทดลองใช้นวัตกรรม การศึกษาที่สร้างขึ้นเพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน

กล่าวโดยสรุปก็คือ การเลือกรูปแบบการวิจัยขึ้นอยู่กับปัญหาของผู้เรียนที่ต้องแก้ไขหรือพัฒนาซึ่งประเด็นสำคัญอยู่ที่กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องเลือกประเภทของการวิจัยให้สอดคล้องกับปัญหาที่ต้องแก้ไข จึงจะทำให้เกิดผลการวิจัยที่เกิดขึ้นประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอย่างแท้จริง

4. รูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

4.1 การใช้การวิจัยในกระบวนการเรียนรู้เป็นการบูรณาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้โดยการหาความรู้หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสภาพการของการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาพัฒนาสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังแผนภูมิที่ 2

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ที่มา: ปราณีรัตน์ อักษร. 2545 : 19

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHATMAHASARAKAM UNIVERSITY

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องทราบการเรียนรู้ของตนเองมีการลำดับความสำคัญก่อนหลังตามความจำเป็นและความสามารถให้ได้เป็นลำดับแรก และกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ได้

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องรู้จักการวางแผนการเรียนรู้ของตนเองว่ามีเป้าหมายเรื่องใด มีเวลามากน้อยเพียงใด มีแหล่งเรียนรู้ที่ใดบ้างต้องใช้สื่อใดบ้าง เมื่อมีปัญหาจะสามารถปรึกษาใคร และเมื่อได้รับความรู้จะใช้ความรู้นั้นอย่างไร ตลอดจนวางแผน ไปถึงการนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนางานอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นขั้นการปฏิบัติในการแสวงหาความรู้ตามที่ได้วางแผนไว้ซึ่งอาจจะใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกข้อความ การสรุป เป็นต้น จากการใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยากร สื่อ สิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล และสื่อเทคโนโลยี เป็นต้น เมื่อได้รับความรู้แล้วควรมีการ

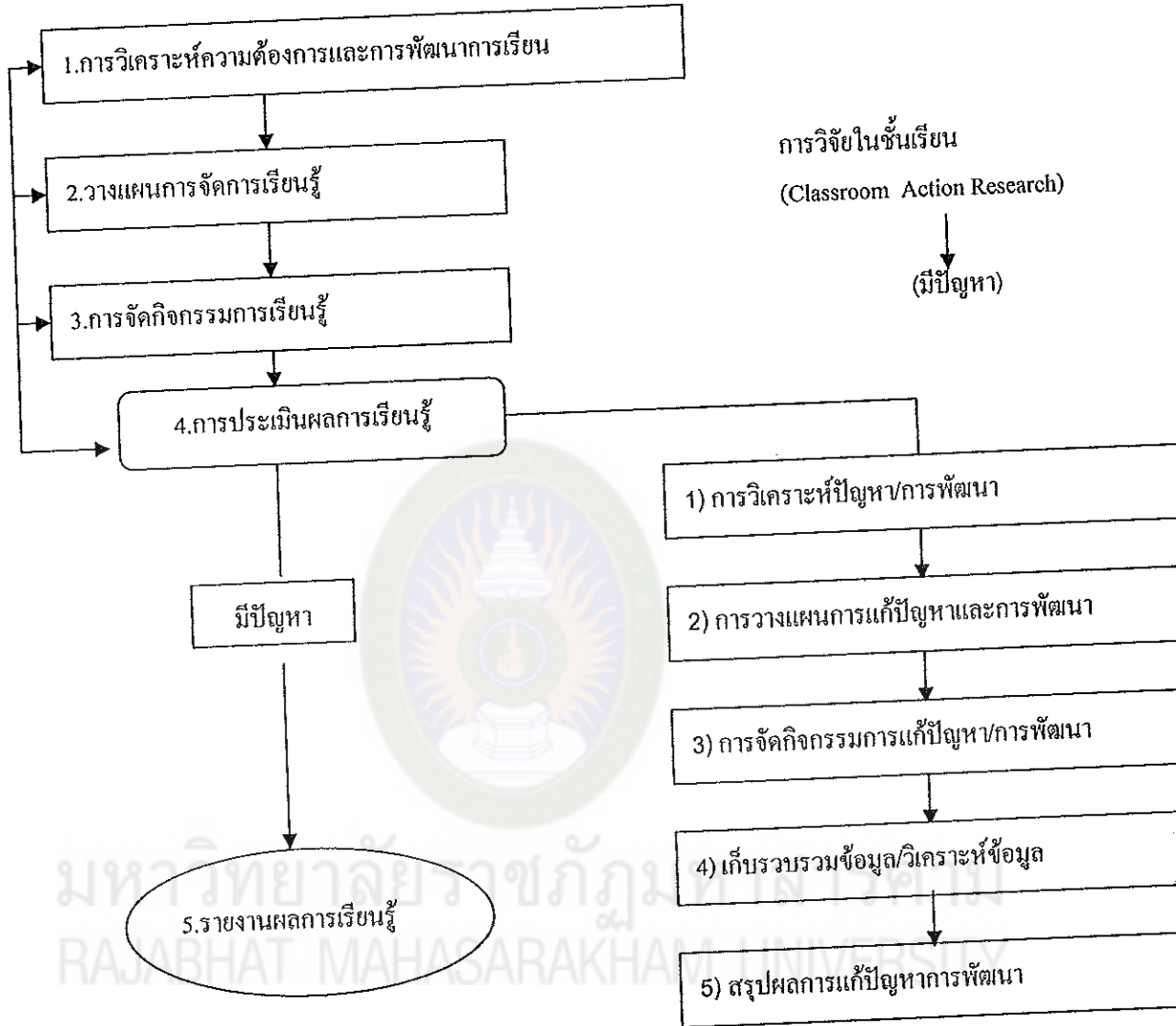
ตรวจสอบความรู้ที่ได้เพื่อยืนยันความถูกต้อง และตัดสินใจเรื่องความรู้ไปใช้ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนสรุปความรู้และนำเสนอความรู้ที่ได้จากการค้นคว้าในรูปแบบต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น รูปภาพ แผนภาพ แผนภูมิ เป็นต้น และอาจใช้เครื่องมือช่วยในการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล เพื่อปรับปรุงและนำไปใช้ในการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนประเมินกระบวนการเรียนรู้ของตนเองในระหว่างการเรียนรู้ทุกขั้นตอน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง รวมถึงการนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนางานต่อไป

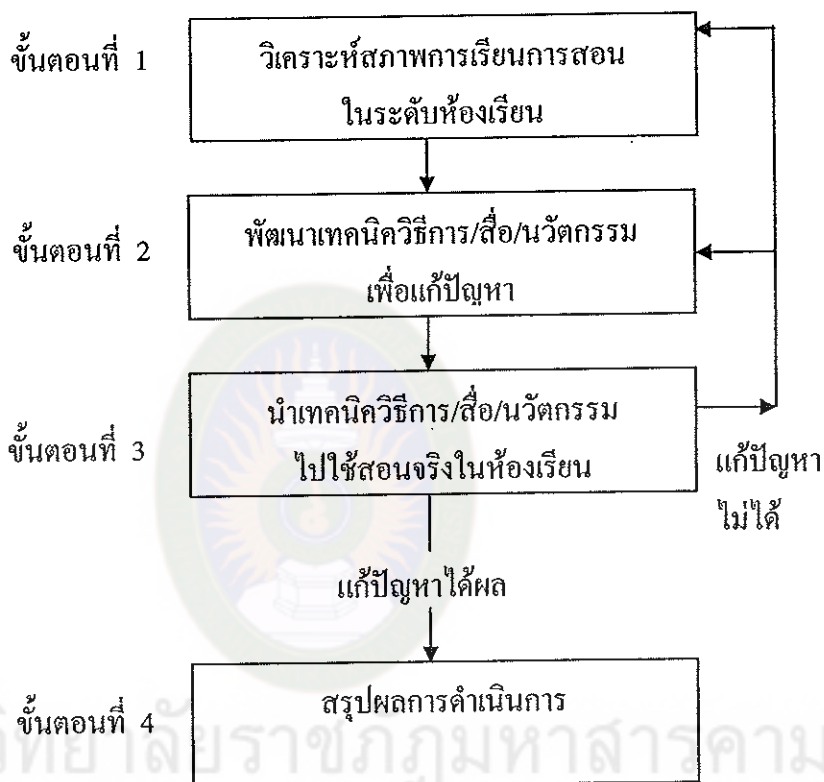
4.2 การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเพื่อมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้ง ๆ ไป เป็นการวิจัยปัญหาของเด็กในชั้นเรียนของตนเองเฉพาะชั้น ซึ่งมีทั้งปัญหาหรือการพัฒนาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งในความรู้ ทักษะ และเจตคติ หรือปัญหาการพัฒนาด้านความประพฤติและพฤติกรรม หรือบุคลิกภาพซึ่งไม่พึงประสงค์ของนักเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องหาความรู้ หรือวิธีการใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ของการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตนเองและการแก้ปัญหาการพัฒนาดังกล่าวต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวิธีการทางวิจัยโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

สรุปได้ว่า รูปแบบของการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การใช้การวิจัยในกระบวนการวิจัยการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอน โดยใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และมีขั้นตอนที่มีแบบแผนในการทำวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 24 คือ ผู้สอนกับผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน ดังแผนภูมิที่ 3

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการวิจัยในชั้นเรียน
 ที่มา : ปราณีรัตน์ อักษร. 2545 : 21

การวิจัยในชั้นเรียน (CAR - Classroom Action Research) เป็นการพัฒนาการเรียนรู้อิงระบบ โดยใช้ข้อมูลระดับห้องเรียนเป็นฐานการพัฒนา เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนและการวิจัยในชั้นเรียน

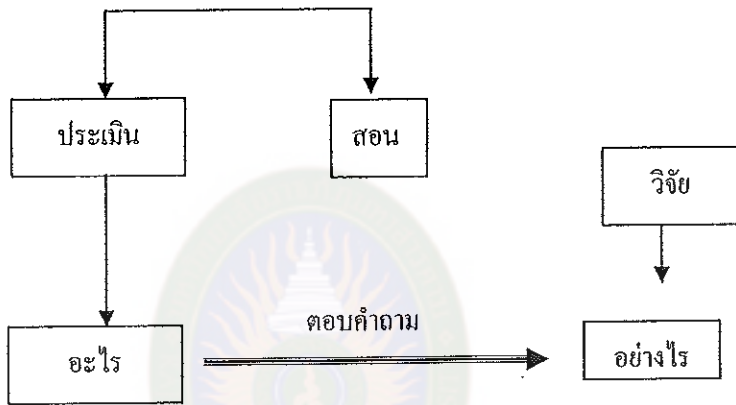
ที่มา : อติศักดิ์ จินดานุกุล http://www.gocities.com/inno-r_research.car.html ค้นเมื่อ

10 เมษายน 2553

5. กระบวนทัศน์ของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่ผู้ปฏิบัติงานมุ่งศึกษาทำความเข้าใจในงานหรือปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อค้นวิธีการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนางาน หรือการปฏิบัติให้ดีขึ้น ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยของครู และจัดว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในชั้นเรียนหรือเรียกว่าครุนักวิจัย (Teacher-Researcher) เพื่อการค้นคว้าหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการเรียนรู้ของผู้เรียน และคิดค้นพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนมาใช้ในสภาพการณ์หรือบริบทของชั้นเรียนกระบวนทัศน์ใหม่สำหรับการ

ปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครูนั้นควรจะมีงาน 3 หน้าที่ ดำเนินในกระบวนการพร้อม ๆ กัน คือ การสอน (Teaching) การประเมิน (Assessment) และการวิจัย (Research) เพราะงานทั้ง 3 ส่วนนี้จะทำให้ครูเข้าใจสภาพของผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและวิธีการปรับปรุงพัฒนา ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและครูเองก็จะเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน ดัง แผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 การปฏิบัติงานในชั้นเรียนของครู

ที่มา : ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 45

จากแผนภาพจะเห็นว่า เมื่อครูจัดการเรียนการสอนแล้วทำการประเมินในตัวผู้เรียน คำตอบที่ได้รับจากการประเมินก็จะตอบคำถามเพียงว่าผู้เรียนได้อะไร มีอะไร หรือปรากฏพฤติกรรมอะไรจากการเรียนการสอนเท่านั้น เช่น

1. ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องอะไรบ้าง
2. ผู้เรียนทำอะไรได้บ้างหลังจากการเรียน
3. อะไรคือความคิด ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีหลังจากการทำกิจกรรม เป็นต้น

คำตอบจากการประเมินนี้เป็นเพียงข้อมูลที่ครูรู้ว่าควรให้เด็กผ่านหรือไม่ ควรจะให้ผลการเรียนระดับใด หรือจะจัดซ่อมเสริมตรงจุดใด แต่การประเมินจะไม่สามารถตอบคำถามอย่างไรต่อไปได้ เช่น

1. ถ้าจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจดีขึ้นจะได้อย่างไร
2. จะฝึกผู้เรียนอย่างไรให้สามารถทำได้ดีกว่าเดิม
3. จะจัดกิจกรรมอย่างไร เพื่อพัฒนาความคิด ความรู้สึกผู้เรียนในเชิงบวก

การตั้งคำถามว่าอย่างไร เป็นการตั้งคำถามเพื่อค้นหาวิธีการแก้ไขปรับปรุง ผลผลิตเดิมที่ยังไม่เป็นที่พอใจให้ดีขึ้นหรือพัฒนาขึ้น ซึ่งการที่ครูจะค้นหาคำตอบอย่างไรนี้ได้ ครูต้องทำการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และเรียนรู้จากกระบวนการวิจัยไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้น การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงมีลักษณะของปัญหาการวิจัยที่เกิดจากการปฏิบัติงานในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับผลผลิตจากกระบวนการเรียนการสอนที่ยังไม่ดี ไม่เป็นที่พอใจของครู หรือไม่ผ่านมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผลของการวิจัยก็นำไปใช้ แก้ไข ปรับปรุง สิ่งที่เป็นปัญหานั้น ซึ่งการทำวิจัยของครูนี้หลอมเป็นเนื้อเดียวกับการเรียนการสอน และการประเมินในชั้นเรียน กล่าวคือ สอนไป ประเมินไป วิจัยไป แล้วนำผลการวิจัยมาใช้แก้ปัญหาและทำการเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่น การวิจัยของครูไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เรียนจำนวนมาก และไม่จำเป็นต้องเริ่มจากการตั้งสมมุติฐานเพื่อทดสอบ แต่จะเริ่มต้นจากการหาวิธีการแก้ปัญหาหรือค้นหาคำตอบ ข้อสงสัยที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน รวมทั้งไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ข้อมูลด้วย การใช้สถิติที่มีความซับซ้อนซึ่งในเชิงการวิจัย ปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียนนี้ บทบาทของครู นักวิจัยได้รับการยอมรับเป็นอย่างสูง เพราะครูเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากกว่าบุคคลอื่น จึงย่อมมีความเข้าใจต่อปัญหาและแนวทางในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี (ประวิต เอราวรรณ์. 2545 : 46) การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นการวิจัยที่มีลักษณะดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

นักวิจัย	คือ ครูที่สอนในชั้นเรียนเรียกว่า " ครูนักวิจัย" (Teacher as Researcher)
สิ่งที่วิจัย	วิธีการแก้ไขปัญหาหรือวิธีการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน
แหล่งที่วิจัย	ในชั้นหรือนอกชั้นเรียน (ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน)
ช่วงเวลาที่วิจัย	สอนไป วิจัยไป ทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียน
ขั้นตอนการวิจัย	เป็นกระบวนการที่เป็นวงจรต่อเนื่อง คือ การสำรวจปัญหา วางแผนปฏิบัติ และส่งสะท้อนผลการปฏิบัติ
เป้าหมาย	เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียน
ลักษณะของการวิจัย	ดำเนินการอย่างรวดเร็วเพื่อนำผลไปแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนมีการส่งสะท้อนผลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกลุ่มครู
รายงานผล	การรายงานผลไม่เน้นรูปแบบเหมือนการวิจัยโดยทั่วไป

นอกจากนี้ลักษณะของครูนักวิจัยขณะปฏิบัติงานในชั้นเรียนก็ควรมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นนักสังเกต (Observer) มองดูว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้างในชั้นเรียน เช่น ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมอย่างไร การตอบคำถามของครูเป็นอย่างไร เป็นต้น ซึ่งจริง ๆ แล้วการวิจัยการปฏิบัติการในชั้นเรียนนั้น ครูไม่ต้องแสวงหาข้อมูลใหม่ เพียงแต่ต้องคิด และพิจารณาในข้อมูลที่มีอยู่ในตัวผู้เรียน หรือในชั้นเรียนของตนอย่างละเอียด

2. เป็นนักตั้งคำถาม (Questioner) ครูนักวิจัยเป็นนักตั้งคำถามต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน หรืออาจเรียนกว่าเป็นคนช่างสงสัยต่อกิจกรรมการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. เป็นนักเรียนรู้ (Learner) ครูนักวิจัยต้องเรียนรู้และเข้าใจกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนและพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียนที่แสดงออกมาในขณะที่เรียน รวมทั้งสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อผู้เรียน

4. เป็นครูที่ทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ (Complete Teacher) ในชั้นเรียนครูไม่ได้มีแค่หน้าที่สอน แต่ต้องรับผิดชอบในการเรียนรู้ของผู้เรียน และค้นหาปัญหาหรือจุดพัฒนาในตัวผู้เรียน ลงมือแก้ไขปรับปรุงให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่

6. กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียน

การทำวิจัยในชั้นเรียนมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ลักษณะของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีผู้กล่าวถึงกระบวนการ วิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

ประวิต เอรารวรรณ์ (2545 : 5 – 7) ได้กล่าวถึงกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนได้ ว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ คือ เริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานว่ามีปัญหาอะไรบ้าง วางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาลงมือปฏิบัติตามแผนแล้วสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อเริ่มต้นใหม่ ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน (Reconnaissance) เป็นขั้นตอนของการสำรวจสภาพการปฏิบัติงานของครูว่ามีปัญหาอะไรบ้าง แล้ววิเคราะห์ว่าปัญหาเหล่านั้นมีสาเหตุมาจากอะไร และจะสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขสภาพการปฏิบัติงานในส่วนใดบ้าง ซึ่งครูสามารถสำรวจได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน พฤติกรรมนักเรียน สภาพแวดล้อม และบริบทต่าง ๆ ของโรงเรียน การสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวจะ

นำไปสู่การเข้าใจปัญหาอย่างชัดเจนและสามารถจัดลำดับความสำคัญของปัญหา และกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยได้

2. การวางแผน (Planning) เป็นขั้นตอนสำหรับกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการ และวางแผนเพื่อลงมือปฏิบัติ (Action) ในการค้นหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรม และการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงสภาพการปฏิบัติงานที่เป็นปัญหา

3. การลงมือปฏิบัติ (Action) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้

4. การสะท้อนผลการปฏิบัติ (Reflection) หลังจากมีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาตามแผนจนปรากฏผลแล้ว นักวิจัยต้องมีการสะท้อนผลการปฏิบัติว่ามีสิ่งใดที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาไปบ้าง เพื่อสรุปผลและวางแผนปรับปรุงใหม่ หรือแก้ปัญหาใหม่ต่อไป

จากกระบวนการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การทำวิจัยในชั้นเรียนมุ่งที่จะแสวงหาคำตอบหรือพัฒนานวัตกรรมควบคู่ไปกับการนำเอาคำตอบ หรือนวัตกรรมนั้นไปใช้แก้ปัญหาที่ครูกำลังประสบอยู่ ดังนั้นการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูไม่ใช่การเริ่มต้นทำงานชิ้นใหม่ แต่เป็นการวิเคราะห์ วางแผน และจัดระบบการทำงานเดิมของครู ให้เป็นกระบวนการทำงานที่เป็นการวิจัยในชั้นเรียน

กรมวิชาการ (2543 : 7 – 11) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. กำหนดวิธีการแก้ปัญหา
3. พัฒนาการหรือนวัตกรรม
4. นำนวัตกรรมหรือวิธีการไปใช้
5. สรุปผล

ชาติรี เกิดธรรม (2544 : 16) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา
2. กำหนดวิธีแก้ปัญหา
3. ขั้นพัฒนานวัตกรรม/วิธีการ
4. ขั้นนำนวัตกรรมหรือวิธีการไปใช้
5. ขั้นสรุปผล/เผยแพร่

จากกระบวนการในชั้นเรียนตามขั้นตอนดังกล่าวครูสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สำรวจและวิเคราะห์ปัญหา การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งจะช่วยให้ครูพบปัญหาที่จะต้องแก้ไขหรือพัฒนา สามารถดำเนินการสอนได้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ควรจะเป็นการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา ครูสามารถดำเนินการได้หลายลักษณะ เช่น การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ การตรวจสอบแบบฝึกหัด การสำรวจพฤติกรรมผู้เรียน การสังเกตของครู ข้อมูลจากการประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ครูจะพบปัญหา ข้อสงสัยที่เกิดจากผู้เรียน ครู และกระบวนการเรียนการสอน เช่น

1. ผู้เรียนมีความสามารถในการทำโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ต่ำ
2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ในชั้นเรียนอ่านเร็วในการอ่านภาษาไทยต่ำ
3. ผู้เรียนไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์
4. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิชาต่าง ๆ
5. ผู้เรียนยังไม่ได้ปฏิบัติตนเกี่ยวกับความรับผิดชอบให้เป็นนิสัย
6. ครูสอนเคร่งครัด จริงจัง ผู้เรียนไม่สนุกและไม่มีความสุขในการ

เรียน

7. ครูใช้สื่อไม่เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะและความสามารถของผู้เรียน
8. ครูไม่ได้จำกัด โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงด้วย

ตนเอง

เมื่อครูพบปัญหาจากการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาแล้ว หากมีหลายปัญหา ครูควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหา โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนา ก่อน ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ปัญหาของการวิจัยแหล่งข้อมูล

ขั้นที่ 2 กำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา เมื่อครูได้วิเคราะห์ปัญหาจากการศึกษาในขั้นที่ 1 เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา ในขั้นนี้ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร บทความ หลักสูตร ผลงานวิจัย หนังสือ ตำรา คู่มือ แนวความคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ตลอดจนประสบการณ์ของครูเอง ทำให้ครูทราบว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาของเราเองมีผู้ใดศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจเป็นวิธีสอนแบบใหม่ หรือการใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนของครู ได้แก่ บทเรียนสำเร็จรูปชุดการสอน

เอกสารประกอบการสอน คู่มือครู บทเรียน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) การเรียนแบบร่วมมือ เป็นต้น ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์หรือผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ 3 พัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม จากขั้นตอนที่ 2 ครูจะได้ทางเลือกในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา ซึ่งอาจเป็นวิธีการหรือนวัตกรรมที่เป็นไปได้ ในขั้นนี้ครูต้องกำหนดวิธีการหรือสร้างนวัตกรรมที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนา แล้วดำเนินการหาคุณภาพของวิธีการ หรือนวัตกรรมจากผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ เช่น หากครูสร้างบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ครูก็ต้องศึกษาค้นคว้าวิธีการจัดทำบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แล้วจัดทำต้นแบบให้เสร็จสมบูรณ์ นำไปให้เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาให้ความคิดเห็น เพื่อนำข้อคิดเห็นที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเตรียมนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาต่อไป

ขั้นตอนนี้จะนำไปสู่ตัวแปรที่ศึกษา และวิธีการที่จะพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 4 นำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ ขั้นนี้ครูนำวิธีการหรือนวัตกรรมที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 3 ไปใช้โดยระบุขั้นตอนปฏิบัติว่าจะใช้กับใคร เมื่อไร อย่างไร แล้วก็รวบรวมข้อมูล เช่น สังเกตพฤติกรรมเริ่มต้นของผู้เรียนก่อนนำไปใช้ เมื่อนำไปใช้แล้วสังเกตพฤติกรรมอีกระยะหนึ่ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนต่อไป

ขั้นตอนนี้ต้องมีเครื่องมือและวิธีเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นที่ 5 สรุปผล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้ว นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมกับข้อมูลที่รวบรวมได้แล้วสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปค้นหาวิธีการหรือนวัตกรรมใหม่ แล้วพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม ตลอดจนนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้อีก คือ ดำเนินการขั้นที่ 2-4 ใหม่ จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการแล้วเขียนสรุปผลการดำเนินงานจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 ขั้นตอนนี้จะได้ผลการวิจัยที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอน หรือการแก้ไขปัญหา

เมื่อได้วิเคราะห์การนำเสนอกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนจากแนวคิดต่าง ๆ แล้วสามารถสรุปกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ศึกษาตรวจสอบปัญหาของนักเรียนในห้องเรียน
2. วิเคราะห์ปัญหา
3. กำหนดแนวทาง และหาทางเลือกในการแก้ปัญหา
4. สร้าง ทดสอบใช้ และพัฒนานวัตกรรม
5. นำนวัตกรรมไปใช้แก้ปัญหา และพัฒนานักเรียน

6. ประเมิน ปรับปรุง และแก้ไขการใช้วัตกรรมการ

7. สรุปผลการใช้วัตกรรมการ ปรับปรุงพัฒนา และนำไปใช้ต่อเนื่อง

เคมีสและแมคเทคการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1988 : 11-15) กล่าวว่า ขั้นตอนของการทำวิจัยในชั้นเรียนควรประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Plan) การเลือกกิจกรรมกำหนดในแผน ต้องเป็นกิจกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ดี มีการตรวจสอบอย่างรอบคอบ มีการวิเคราะห์สภาพการณ์ และกำหนดยุทธวิธีการดำเนินงานให้อยู่ในแนวของการปฏิบัติจริงให้ชัดเจน โดยเน้นให้เห็นการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด

2. การปฏิบัติ (Act) เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ มีการควบคุมการดำเนินงานเป็นอย่างดี เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด แต่ในทางปฏิบัติอาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแผน ดังนั้นแผนจึงต้องมีการยืดหยุ่น

3. การสังเกต (Observe) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สังเกตการกระทำ วิธีการกระทำ อิทธิพลเกี่ยวเนื่องจากการกระทำอื่น และผลของการกระทำตามเนื้อหาที่จะต้องปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ และมีการบันทึกการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐาน ดังนั้นจากการสังเกตเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการวิจัยในชั้นเรียนที่ใช้ควบคู่กับการปฏิบัติจริง

4. การสะท้อนผล (Reflect) เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่นำผลจากการปฏิบัติและการสังเกตมารวบรวม วิเคราะห์ผลดี ผลเสีย สรุปผล สะท้อนข้อมูลย้อนกลับไปสู่การวางแผนการดำเนินงานครั้งต่อไป ซึ่งวนกลับไปสู่วงจรการปฏิบัติอีกครั้งหนึ่ง วงจรนี้มีลักษณะเหมือนขดลวด (Spiral Circle) ดังนั้น จึงพอจะกล่าวได้ว่า ขั้นตอนของการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการแสวงหาความจริงโดยอาศัยกระบวนการวิทยาศาสตร์ ทำให้ครูได้ค้นหาสิ่งที่ถูกต้องและค้นคว้าเพื่อการตัดสินใจที่ถูกต้อง ให้เหมาะสมกับชั้นเรียนของตน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนอย่างจริงจัง

ประวิต เอราวรณ (2545 : 5) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีกระบวนการที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเริ่มต้นจากการสำรวจสภาพการปฏิบัติงาน เพื่อกำหนดปัญหาหรือจุดพัฒนา แล้ววางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงพัฒนา ลงมือปฏิบัติแล้วส่งสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อเริ่มต้นวงจรใหม่ต่อไป

กลยุทธ์การพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย ดำเนินการพัฒนาโดยใช้เอกสารวิชาการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ไทยเข้มแข็ง ปีงบประมาณ 2553 – 2555 โครงการยกระดับคุณภาพครู และผู้บริหารสถานศึกษาทั้งระบบ ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ปีงบประมาณ 2553 – 2555 การบริหารแบบมีส่วนร่วม (ประยูร อัครบวร. 2552) เป็นแนวทางในการพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้เทคนิคการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน เป็น กลยุทธ์การพัฒนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การพัฒนาครูหรือนุคลากรในโรงเรียนมีเทคนิควิธีการหลากหลายวิธีตั้งที่กล่าวมาข้างต้น แต่ละวิธีย่อมมีความเหมาะสมกับเนื้อหาสาระที่จัดอบรม การอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถ ทำวิจัยในชั้นเรียนได้นั้นทางโรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวทยา ได้เลือกใช้เทคนิคการอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งหมายถึงการเข้ารับฟังการบรรยายศึกษา เพื่อเรียนรู้พร้อมทั้งปฏิบัติ ดังมีความหมายที่บุคคลต่าง ๆ ให้อีก ดังนี้

1.1 ความหมายของการอบรมเชิงปฏิบัติการ

จันทรานี สงวนนาม (2545 : 55) กล่าวว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการ มักใช้กับการฝึกอบรมกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง ที่มีความสนใจในปัญหาเดียวกันมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และแสดงวิธีการปฏิบัติงานอย่างละเอียด คล้ายกับเป็นการทำแบบฝึกหัดหรือเป็นการฝึกอบรมในภาคปฏิบัติภายหลังจากที่ผู้เข้าอบรมได้รับฟังการบรรยายในภาคทฤษฎีไปแล้วเพื่อช่วยให้การฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ได้มากขึ้น

อุทิศ แก้วกุลบุตร (2546 : 16) ลักษณะของการอบรมเชิงปฏิบัติการจะแบ่งการดำเนินการออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการให้ความรู้ของวิทยากร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมให้สามารถแก้ไขข้อขัดข้องในการทำงาน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติและปรับปรุงงาน ส่วนที่สอง จะเป็นการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรมที่จะหาหรืออภิปราย ให้ได้แนวทางแก้ปัญหา หรือวิธีการปฏิบัติงาน โดยอาจดำเนินการทั้งกลุ่มใหญ่หรือแบ่งกลุ่มย่อย ซึ่งการดำเนินการของส่วนที่สองจะอาศัยหลักวิชาหรือหลักการที่วิทยากรได้บรรยายหรืออภิปรายมาใช้ประกอบเป็นแนวทาง

สรุปได้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การที่บุคคลมาพบกันตามกำหนดนัดหมาย เพื่อร่วมกันคิดอย่างมีวัตถุประสงค์และระเบียบ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และความชำนาญให้แก่บุคลากร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง

อย่างมีประสิทธิภาพและรวมไปถึงการเตรียมตัวบุคคลให้พร้อมที่จะปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการอบเชิงปฏิบัติการ

1.2.1 เพื่อฝึกฝนให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดทักษะหรือความชำนาญในการปฏิบัติงาน

1.2.2 เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.2.3 เพื่อแก้ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

1.2.4 เพื่อกำหนดแนวทางในการปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและ

ถูกต้องยิ่งขึ้น

1.3 สิ่งที่น่าสนใจเมื่อใช้การอบเชิงปฏิบัติการ

1.3.1 เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีส่วนร่วมได้มาก

1.3.2 ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีโอกาสกำหนดเป้าหมาย และวิธีการ

ปฏิบัติได้

1.3.3 ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้มีวิธีการแก้ปัญหาและฝึก

ทักษะในการปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

1.3.4 ได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการทุกคน

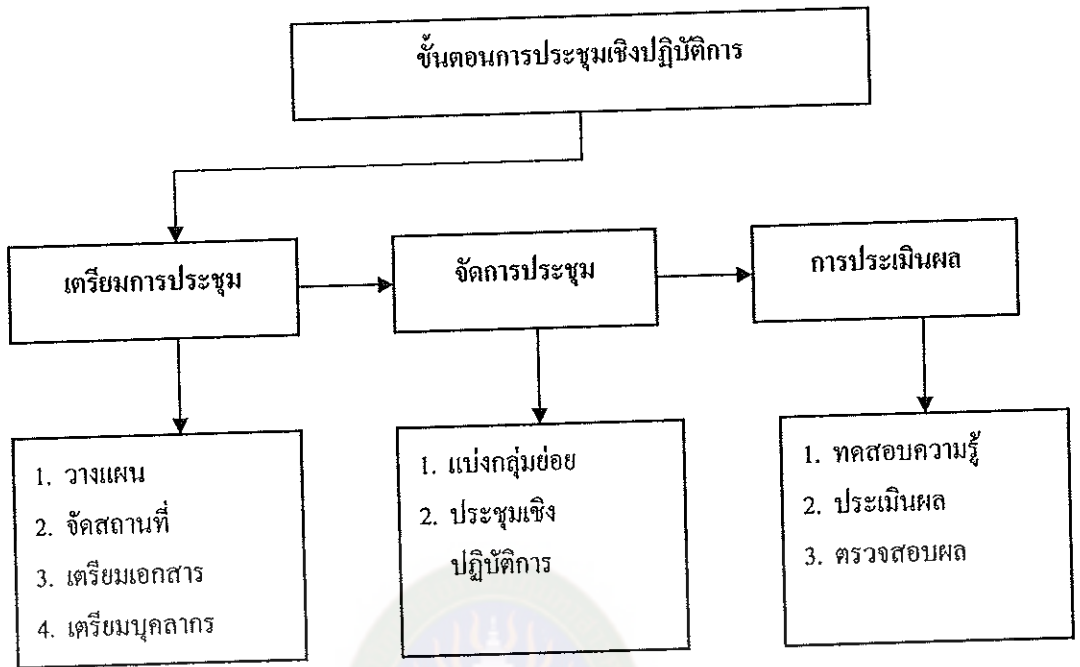
1.4 การนำเอาการอบมาใช้ในการพัฒนาบุคคลในองค์กร การนำเอาวิธีการประชุมมาใช้ในการพัฒนาบุคคลในองค์กร ทำได้หลายกรณี เช่น

1.4.1 เพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน โดยให้ฝ่ายที่รับผิดชอบร่วมกันหารือหรือแนวทางในการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงาน หรือหารือเพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

1.4.2 เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงานของแต่ละหน่วยงานย่อยในองค์กร ทำให้รู้งานของหน่วยอื่นขององค์กร ซึ่งจะมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน โดยส่วนรวมขององค์กร

1.4.3 เพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์แก่สมาชิกใหม่ กล่าวคือสมาชิกจะเรียนรู้วิธีการทำงานจากคนเก่าที่มีความรู้และประสบการณ์จากการที่มีส่วนร่วมในการประชุม

1.5 ขั้นตอนการอบเชิงปฏิบัติการ เขียนเป็นขั้นตอนได้ ดังแผนภูมิที่ 6

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการ
ที่มา : ปฏิวัติ แก้วรัตนะ. 2546 : 32

ขั้นที่ 1 การเตรียมการประชุม

1. วางแผนการประชุม
 - 1.1 กำหนดจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม
 - 1.2 เตรียมสถานที่ประชุม
 - 1.3 กำหนดวิธีการประชุม
 - 1.4 กำหนดวิทยากร
 - 1.5 กำหนดวิธีดำเนินการหรือตารางปฏิบัติการ
2. จัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุม
 - 2.1 จัดทรัพยากรที่เอื้อต่อความสะดวกในการประชุม
 - 2.2 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการประชุม
 - 2.3 จัดสถานที่ที่ปลอดภัยและบรรยากาศร่มรื่น
3. การเตรียมเอกสาร
 - 3.1 เตรียมเอกสารและข้อมูลให้พร้อม
 - 3.2 จัดตารางการประชุม
 - 3.3 จัดกิจกรรมที่กระทำในระหว่างประชุม

4. การเตรียมบุคลากร

- 4.1 เชิญวิทยากร
- 4.2 แจงให้คณะครูผู้เข้าร่วมการประชุมทราบล่วงหน้า
- 4.3 บอกความมุ่งหมายในการประชุมให้ชัดเจน
- 4.4 แจงประธานในที่ประชุม - ปิดการประชุม

ขั้นที่ 2 จัดประชุม

1. จัดแบ่งเป็นกลุ่มย่อย
2. ประชุมปฏิบัติกร
 - 2.1 ให้พิจารณากันด้วยเหตุผล
 - 2.2 ให้สมาชิกได้ปฏิบัติทุกคน
 - 2.3 อย่าให้คนใดคนหนึ่งทำอย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป
 - 2.4 ควบคุมดูแลให้เป็นไปตามลำดับ

ขั้นที่ 3 ประเมินผล

1. ทดสอบความรู้ของผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติกร
2. ประเมินผลสำเร็จของการประชุม
3. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานหลังการประชุมปฏิบัติกร

สรุปได้ว่า การอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งผู้รับการถ่ายทอดความรู้จะต้องได้ลงมือปฏิบัติจริงให้เกิดผลงานหรือชิ้นงาน ในระหว่างการอบรมตามที่วิทยากร ได้ให้ความรู้และแนะนำวิธีการปฏิบัติอย่างใกล้ชิด จนมั่นใจได้ว่าสามารถเข้าใจและนำวิธีการที่ได้รับถ่ายทอดไปปฏิบัติงานที่ได้

2. การนิเทศภายใน

การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนจำเป็นต้องมีการติดตามให้คำแนะนำให้คำปรึกษาโดยวิทยากรและผู้วิจัย ดังนั้นการนิเทศภายในจึงเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีการนิเทศติดตามหรือการนิเทศภายใน ซึ่งเป็นความหมายเดียวกันที่ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีการนำไปใช้ครั้งนี้ตั้งมื่อองค์ประกอบของการนิเทศภายใน คือ

2.1 ความหมายของการนิเทศภายใน

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2541 : 4) กล่าวได้ว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาหรือการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการที่อาศัยความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น ๆ ภายใต้การนำของผู้บริหารในอันที่จะพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการ

จัดการศึกษาจัดการเรียนการสอน และบุคลากรทุกฝ่ายสามารถพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงาน เพื่อก่อให้เกิดผลขั้นสุดท้าย คือ การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความก้าวหน้า และพัฒนาของผู้เรียนตามเป้าหมายที่พึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 527) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร โรงเรียนกับบุคลากรในโรงเรียน แก้ไขปรับปรุง และพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2545 : 16) ได้กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศสถานศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวด ครูผู้ชำนาญการ ครูผู้ร่วมนิเทศ ครูแกนนำ ดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจประสานงาน และใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในหรือการนิเทศติดตาม เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือกันของผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศ ที่ใช้เหตุผลและปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภายใต้การนำของผู้บริหารในการปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพตามหน้าที่ให้ได้ผลตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุดในวิชาชีพ ผลขั้นสุดท้ายคือการศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนตามที่ได้กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.2 แนวคิดการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 124 – 127) การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูวิชาการ และผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับดำเนินการโดยใช้ภาวะผู้นำ ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และใช้ศักยภาพการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษาโดยรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา

สมสรรค์ มีสุวรรณ (2547 : 17) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการใด ๆ ก็ตามระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษา มีการพัฒนาบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

สมศักดิ์ พรหมจารีย์ (2547 : 40) กล่าวได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะจัดบริการให้แก่บุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงในด้านการจัดการศึกษา โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

จากการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง วิธีการ หรือ เทคนิค ใด ๆ ที่ตามระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับ การศึกษา มีการพัฒนา เพื่อให้เกิดการปรับปรุงในด้านการจัดการศึกษา เพื่อดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2.3 รูปแบบและแนวทางการนิเทศ

รูปแบบและแนวทางการนิเทศช่วยเหลือการทำงานของครูและโรงเรียน คือ การนิเทศโดยใช้กระบวนการบวณการกัลยาณมิตร กระบวนการบวณการกัลยาณมิตร ที่สามารถนำไปใช้ในการนิเทศ เป็นวิธีการนำหลักกรรม ความเป็นกัลยาณมิตรมาใช้ ตามสาระของหลักอริยสัจ 4 สาระสำคัญของกระบวนการกัลยาณมิตร ดังนี้

ประการแรก คือ การสร้างพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง การสร้างเสริมคุณธรรมนั้นเริ่มด้วยศรัทธา ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศ จึงต้องจัดกิจกรรมและใช้สื่อการนิเทศ เพื่อสร้างความไว้วางใจ

ประการที่สอง คือ การนำหลักกัลยาณมิตรมาผสมผสานในกิจกรรมทุก ขั้นตอน ซึ่งถ้าได้จำแนกกัลยาณมิตรธรรม 7 ตามหลักการสอนแล้วสามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผู้นิเทศที่เป็นกัลยาณมิตรต้องมีสิ่ง ต่อไปนี้

1. นำรัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา
2. นำเคารพ ในฐานะให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย
3. นำเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ความรู้ และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอควรเอาอย่าง
4. รู้จักพูด ให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี

5. อคทนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ซักถาม คำเสนอ และวิพากษ์วิจารณ์ อคทนฟังได้ไม่เบื่อ ไม่ฉุนเฉียว

6. แดงเรื่องคำลี้กได้ สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อนให้เข้าใจและให้เรียนรู้เรื่องราวที่ลี้กซึ่งยิ่งขึ้นไป

7. ไม่ชักนำในอฐาน คือ ไม่แนะนำในเรื่องเหลวไหล หรือชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย

ประการที่สาม คือ การจัดชั้นตอนการนิเทศ ไม่ว่าจะเป็นการปรึกษาหารือ การแนะนำ หรือการฝึกอบรมต้องเป็นไปตามหลักอริยสัจ เน้นความรู้จริงในทุกข์ คั้นคว่าหาสาเหตุของทุกข์ มุ่งปฏิบัติตามแนวอริยมรรค เพื่อนำไปสู่สภาวะการพ้นทุกข์ทั้งสิ้น

ประการที่สี่ มีความสำคัญอย่างยิ่ง คือ ความเมตตากรุณา และความจริงใจ ที่ทุกฝ่ายมีศรัทธาต่อกัน ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมกันแก้ปัญหาคำต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเรียนรู้จากกันและกัน ทั้งนี้มีได้หมายความว่าบุคคลจะขาดความมั่นใจในตนเอง หรือพึ่งพาผู้อื่นแต่อย่างเดียว ต้องสามารถผสมผสานวิธีการฝึกอบรมตนเองกับวิธีการพึ่งพา และการช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นได้อย่างดีด้วย

แต่ละชั้นตอนของกระบวนการก็ลายลมิตรต้องอาศัยทักษะการสื่อสาร ทำความเข้าใจกัน ต้องฝึกการคิดวิเคราะห์ร่วมกัน ช่วยกันหาข่าวสารข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดโต้แย้งกันในการจัดลำดับปัญหา วิธีการและจุดมุ่งหมายของภาวะพ้นปัญหา ชั้นตอนเหล่านี้จะช่วยผ่อนคลายความหวาดกลัว และลดอดีตตาของแต่ละคน โดยอัตโนมัติ ดังแผนภูมิที่ 7

มรรค	8. การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาตามแนวทางที่ถูกต้อง
นิโรธ	7. การจัดลำดับจุดหมายของสภาวะพ้นปัญหา
	6. การร่วมกันคิด วิเคราะห์ ความเป็นไปได้ของการแก้ปัญหา
	5. การกำหนดจุดหมายหรือสภาวะพ้นปัญหา
สมุทัย	4. การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
	3. การร่วมคิดวิเคราะห์เหตุของปัญหา
ทุกข์	2. การกำหนดและจัดประเด็นปัญหา
1. การสร้างความไว้วางใจ ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 นำคบหา นำยกย่อง รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ ออกทนต่ออื้อย่ำ แกล้งเรื่องราวรำลึกได้ ไม่ชักงูใจไปในทางเสื่อมเสีย	

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการกัลยาณมิตร

ที่มา : กรมวิชาการ. 2545 : 18

2.4 ความมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

ได้มีนักการศึกษาหลายคนกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียนเพื่อผู้บริหารโรงเรียนได้ถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

กิติมา ปรีดีคิด (2532 : 306-307) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศ ดังนี้

1. พัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือ เมื่อนิเทศแล้วบุคลากรในหน่วยงานได้รับความรู้ และมีความสามารถในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
2. พัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างสรรค์วิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. ประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการร่วมมือ เพื่อความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจ ความสบายใจและมีกำลังใจในการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 528) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการนิเทศโรงเรียน ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความรู้ มีทักษะในการปฏิบัติงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน

2. เพื่อพัฒนาวิธีการปฏิบัติงาน โดยการนำหลักการนิเทศการศึกษา และกระบวนการศึกษามาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน

3. เพื่อประสานความสัมพันธ์อันดีในกลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4. เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ สร้างความมั่นใจ ความสบายใจ ความภูมิใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรในโรงเรียน

5. เพื่อติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงที่ได้ร่วมกันวางแผนไว้

ผลดีของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความจำเป็น และเป็นความต้องการที่จะต้องจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน โดยเฉพาะการนิเทศภายในโรงเรียนจะช่วยให้เกิดผลดีในการดำเนินงานของโรงเรียนหลายประการ คือ

1. เป็นการช่วยเสริมกำลังของศึกษานิเทศก์และผู้บริหารการศึกษา ซึ่งไม่พอที่จะนิเทศการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

2. การนิเทศโดยบุคลากรของโรงเรียนเองนั้น ผู้นิเทศเป็นผู้ใกล้ชิดกับปัญหาที่มีอยู่ในโรงเรียน ย่อมเป็นผู้รู้ปัญหาได้ดี และแก้ปัญหาได้ตรงจุดกว่าการที่จะให้คนภายนอกมานิเทศ

3. ผู้นิเทศภายในโรงเรียนคุ้นเคยกับครูอยู่แล้ว จึงทำให้บรรยากาศในการนิเทศทำได้อย่างเป็นกันเอง ไม่ต้องสร้างความคุ้นเคยเหมือนศึกษานิเทศก์ หรือผู้บริหารนอกโรงเรียน

4. ผู้นิเทศสามารถติดตามการปฏิบัติงาน หรือผลการนิเทศได้ตลอดเวลา เพราะอยู่ใกล้ชิดกัน และสามารถทำให้งานดำเนินไปถึงจุดหมายโดยไม่ขาดความต่อเนื่อง

บทบาทของการนิเทศภายใน

การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการดำเนินงานที่ต้องมีการประสานงานระหว่างบุคคล 3 ฝ่าย คือ ผู้บริหาร ผู้ให้การนิเทศ และผู้รับการนิเทศ บุคคลทั้ง 3 ฝ่ายนี้จะต้องยอมรับบทบาทของกันและกัน ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหาร ผู้บริหารในฐานะผู้นำ และเป็นผู้บริหารของหน่วยงานต้องแสดงบทบาท ดังนี้

- 1.1 สนับสนุนให้เกิดการนิเทศภายในอย่างจริงจังและจริงใจ
- 1.2 ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่ดี แนะนำชี้แหล่งวิชาการให้ครูทุก

โอกาส

- 1.3 อำนวยความสะดวกแก่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศทุก ๆ ด้าน
 - 1.4 ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ
 - 1.5 สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศ
2. บทบาทของผู้นิเทศหรือผู้ให้การนิเทศ หมายถึง ครูวิชาการโรงเรียนหรือครูคนใดคนหนึ่งของโรงเรียนที่มีความรู้ความสามารถ ซึ่งคณะครูเต็มใจและคัดเลือกให้เป็นผู้นิเทศมีบทบาท ดังนี้

- 2.1 ประชุมวางแผนร่วมกับเพื่อนครูเพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่ครูเผชิญ

อยู่

- 2.2 ร่วมกับเพื่อนครูวางแผนและจัดทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา
- 2.3 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน
- 2.4 ช่วยเหลือเพื่อนครูในการประเมินผลนักเรียน
- 2.5 ช่วยเหลือเพื่อนครูให้ประสบความสำเร็จและมีความรู้สึกรับรอง
- 2.6 ร่วมกับผู้บริหารและเพื่อนครูประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 2.7 ร่วมกับเพื่อนครูหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไขจากผลการ

ปฏิบัติงาน

3. บทบาทของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศ หมายถึง คณะครูในโรงเรียนในขณะนั้นที่ไม่ได้แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศ หมายความว่า ครูบางคนอาจมีโอกาสได้แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อย่างไรก็ตามถ้าเป็นผู้รับการนิเทศต้องแสดงบทบาท ดังนี้

3.1 ร่วมกับผู้นิเทศวิเคราะห์ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากมากไปหาน้อย

3.2 วางแผนร่วมกับผู้นิเทศหาทางแก้ปัญหานั้น ๆ ทำโครงการเพื่อแก้ปัญหา

3.3 ลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามโครงการในข้อ 3.2 หลังจากได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจแล้ว

3.4 ขอความสนับสนุน หรือคำปรึกษาจากผู้นิเทศ และผู้บริหารในกรณีที่มีปัญหาระหว่างดำเนินการ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน คือ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้การดำเนินงานของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย

2.5 กระบวนการนิเทศภายใน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการร่วมมือกันของบุคลากรในโรงเรียนในการปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะต้องดำเนินการตามขั้นตอน และเป็นระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนอย่างถาวร ที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นอยู่เสมอและตรงตามความต้องการพัฒนาของนักเรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักการศึกษาหรือหน่วยงานทางการศึกษา ได้กล่าวถึงกระบวนการในโรงเรียนไว้ดังนี้

ซารี มณีสรี (2538 : 202 – 203) ได้กล่าวถึงกระบวนการนิเทศภายในว่าประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าชั้น คุณลักษณะต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 การวางแผน นำเอาทางเลือกตามขั้นที่ 1 มากำหนดรายละเอียดของกิจกรรม โดยเขียนเป็นโครงการนิเทศ

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติกรนิเทศ เป็นขั้นลงมือทำตามโครงการนิเทศที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นการตรวจสอบผลการนิเทศตามโครงการที่กำหนด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2544 : 54 – 59) ได้จัดลำดับขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ไว้ดังนี้

1. การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนา เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการ แล้วก็ประเมินความต้องการจำเป็นในการนิเทศ การประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1.1 กำหนดสภาพความจำเป็นและเกณฑ์การประเมิน
- 1.2 กำหนดแหล่งข้อมูล
- 1.3 กำหนดวิธีการ เครื่องมือ และระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.4 สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.5 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 1.6 วิเคราะห์ข้อมูลและจัดทำเป็นสารสนเทศ
- 1.7 พิจารณาเปรียบเทียบสารสนเทศแสดงสภาพปัจจุบันกับสภาพ

ความสำเร็จของงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้เป็นเครื่องมือในการพิจารณาว่า มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุง แก้ไขหรือพัฒนาต่อไปหรือไม่

- 1.8 เขียนข้อความที่แสดงถึงสภาพที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

1.9 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นที่พัฒนาและนำเสนอให้

ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงอยู่เสมอ

2. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยเพื่อกำหนดจุดที่จะพัฒนา เป็นการวิเคราะห์

ผลหรือข้อมูลที่ได้จากการประเมิน และองค์ประกอบที่ส่งผลต่อสภาพความสำเร็จของงาน เพื่อประโยชน์ในการกำหนดจุดที่จะพัฒนาและประเมินแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา การเลือกจุดที่จะพัฒนาให้เหมาะสมทำให้การนิเทศภายในของโรงเรียนมีโอกาสและประสบความสำเร็จได้ จุดที่จะพัฒนาอาจจะพิจารณาด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

- 2.1 ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน
- 2.2 เจตคติต่อวิชาชีพ
- 2.3 ค่านิยมในการพัฒนาตนเอง
- 2.4 ทักษะการทำงานกับผู้อื่น
- 2.5 ความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา

3. การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนา เป็นการพิจารณาเลือกยุทธศาสตร์ที่จะใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้มีความเป็นไปได้หรือมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากที่สุด โดยคำนึงจุดที่พัฒนา หรือข้อจำกัดของหน่วยงาน การหาแนวทางเลือกเพื่อพัฒนามีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

- 3.1 การรวบรวมแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ในการพัฒนา
- 3.2 พิจารณาแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
- 3.3 พิจารณาข้อดีข้อเสียของแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้
- 3.4 เลือกแนวทางพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดที่จะให้บรรลุความ

ต้องการ

4. การลงมือปฏิบัติ เป็นการนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ มาลำดับขั้นตอนการดำเนินการและกำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 กำหนดรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน
- 4.2 กำหนดสิ่งสนับสนุนในการดำเนินการ ซึ่งได้แก่ งบประมาณ บุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน วัสดุ อุปกรณ์ เป็นต้น
- 4.3 กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการ
- 4.4 วางแผนติดตามประเมินผลการดำเนินการ
- 4.5 จัดทำแผนนิเทศของโรงเรียน
- 4.6 ประชุมชี้แจง และมอบหมายงานให้ตรงความสามารถของผู้

นิเทศ

เกี่ยวข้อง

4.7 ผู้นิเทศทำปฏิทินและประสานปฏิทินนิเทศกับผู้มีส่วน

4.8 ผู้นิเทศจัดกิจกรรมนิเทศ และผลการนิเทศตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายและรายงานผลการนิเทศให้ผู้บริหาร โรงเรียนทราบ

5. การติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เป็นการรวบรวมข้อมูลด้านการดำเนินการนิเทศ และผลที่ได้ระหว่างดำเนินการ และเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการตามแผนการนิเทศข้อมูลที่ได้นำไปเปรียบเทียบกับสภาพความสำเร็จของแผนนิเทศ หากพบว่าเป็นไปตามสภาพความสำเร็จที่กำหนดไว้จะต้องพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องตรงไหน อย่างไร และหาวิธีพัฒนาให้ดีขึ้นหรือหากพบว่าการดำเนินการตามแผนนิเทศบรรลุผลที่คาดหวังไว้ แต่หากดำเนินการพบว่ามีวิธีที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูงกว่า ก็อาจพิจารณาปรับปรุงให้ดีขึ้นอีกได้

จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในต้องริเริ่มจากการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติตามแผนนิเทศ การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการขั้นตอนของการนิเทศ

2.6 หลักการสำคัญในการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ ต้องดำเนินการภายใต้กรอบแนวนโยบายของหน่วยงานทางการศึกษาระดับสูง ในสายงานบังคับบัญชาแต่ละสายงานในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้น จึงต้องดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามหลักการของนักการศึกษา และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบัน โรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็จริง แต่ต้องอาศัยแนวทางในที่เคยมีตั้งแต่ครั้งยังเป็นสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ

1. หลักการในการนิเทศภายในโรงเรียนที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติไว้ ดังนี้

(สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 28)

1.1 มีความถูกต้องตามหลักวิชา หมายถึง การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ตามสภาพปัญหาที่เป็นอยู่ ตามความเป็นจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

1.2 เป็นวิทยาศาสตร์ การทำงานอย่างมีระบบมีวิธีการในการศึกษาปรับปรุงและประเมินผล โครงการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน

1.3 เป็นประชาธิปไตย หมายถึง ต้องการพินความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน และรู้จักใช้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

1.4 เป็นการสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของแต่ละบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้แสดงออกและพัฒนาความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

1.5 เป็นการสร้างความเชื่อมั่น หมายถึง เป็นการเสริมสร้างความสามารถของครู เพื่อให้ความมั่นใจในการทำงาน และช่วยให้งานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

1.6 เป็นการพัฒนา หมายถึง เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูมากกว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

1.7 เป็นการสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง หมายถึง การทำงานด้วยความเข้าใจอันดีต่อกัน มีความไว้วางใจและยอมรับซึ่งกันและกัน

2. กำหนดขั้นตอนการนิเทศไว้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นวางแผนการนิเทศ ขั้นเตรียมการนิเทศ ขั้นดำเนินการนิเทศ ขั้นสร้างขวัญและกำลังใจและขั้นการประเมินผลการนิเทศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (กุหลาบ ปุริสาร. 2538 : 40-61)

2.1 ขั้นวางแผนการนิเทศ

การนิเทศภายในเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ให้การนิเทศและผู้รับการนิเทศ การนิเทศภายในจะประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายจำเป็นต้องใช้ความสามารถในการคาดหมายเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างแม่นยำ โดยอาศัยข้อสนเทศและหลักวิชาการต่าง ๆ กล่าวคือ ต้องมีการวางแผนการนิเทศการวางแผน คือ การคาดการณ์หรือกำหนดการเกี่ยวกับการดำเนินงานในอนาคตขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยแผน แผนงาน โครงการ และกิจกรรม สำหรับกระบวนการวางแผนงานนิเทศการศึกษาในสถานศึกษามีหลักการ ดังนี้

2.1.1 การวางแผนปฏิบัติงาน เพื่อหาข้อกำหนดว่าจะทำอะไร มีขอบเขตอย่างไร เพื่อจะได้ดำเนินการให้ตรงเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบและวางแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ

2.1.2 การจัดระบบงาน เป็นการจัดแบ่งสายงานการนิเทศการศึกษาในหน่วยงาน อำนาจและหน้าที่บุคลากรส่วนต่าง

2.1.3 การดำเนินการเป็นการกำหนดว่าจะใช้วิธีการดำเนินงาน การติดตามผลและการกำหนดเริ่มปฏิบัติงานตามแผนสั้นสุดลงเมื่อใด

2.1.4 การประเมินผล กำหนดวิธีการประเมินผลงานไว้เป็นระยะเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข ควรจะประเมินทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

การวางแผนการนิเทศ เป็นขั้นตอนการสำรวจปัญหาและความต้องการการวิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศ กำหนดนโยบายและจุดประสงค์ของการนิเทศ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศและจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วน ก่อนหลัง ซึ่งการวางแผนการนิเทศเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญยิ่ง เป็นตัวกำหนดภาพรวมของการปฏิบัติงานว่าจะเป็นไปในทิศทางใด ตามหลักการแล้วผู้บริหารควรให้ความสำคัญในขั้นตอนนี้อย่างยิ่ง จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.2 ขั้นเตรียมการนิเทศ

เป็นขั้นตอนที่เตรียมบุคลากร เตรียมวัสดุ เตรียมกิจกรรมให้เรียบร้อยที่สุด เพื่อให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศ

ให้แก่ผู้ร่วมงาน ให้ความรู้และทักษะในการนิเทศและผู้ร่วมงาน กำหนดผู้ให้การนิเทศกำหนดสื่อ เครื่องมือและแหล่งทรัพยากร กำหนดกิจกรรมที่จะใช้ในการปฏิบัติการนิเทศ การเตรียมการนิเทศอาจแบ่งการเตรียมการออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.2.1 เตรียมคนหรือบุคลากร โดยใช้แนวปฏิบัติ ต่อไปนี้

1) ประชุมปรึกษากับบุคลากรในโรงเรียน เพื่อสร้างการยอมรับ และศรัทธาในกระบวนการนิเทศ

2) ประชุมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการนิเทศภายในโรงเรียนแก่บุคลากร

3) สร้างความเข้าใจให้บุคลากรยอมรับในความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล เพื่อก่อให้เกิดผู้นำและผู้ตามที่ดี

4) สร้างความเข้าใจตรงกันว่า การนิเทศไม่ใช่การจับผิดหรือสร้างปมด้อยแก่ครู แต่เป็นการช่วยพัฒนาครูให้มีคุณภาพ เพิ่มพูนศักยภาพให้สูงขึ้น

5) สร้างความเข้าใจตรงกันว่า การนิเทศภายในไม่ใช่การเพิ่มงาน แต่เป็นภารกิจ หน้าที่ที่ทุกคนต้องพึงปฏิบัติตามบทบาทที่เกี่ยวข้อง

6) สร้างความเข้าใจตรงกันว่า การนิเทศภายในเป็นการรวบรวมความคิด เพื่อแก้ปัญหาและอุปสรรคร่วมกัน การนิเทศเป็นการทำงานระบบทีม ซึ่งจะเสริมสร้างความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ

7) การสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในโรงเรียนตระหนักว่าการนิเทศจะนำไปสู่ความมั่นใจ ความถูกต้องและจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

8) สร้างความรู้แก่บุคลากรในโรงเรียนให้ครบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านพฤติกรรมศาสตร์ การพัฒนาตนเอง และการพัฒนาองค์กร

2.2.2 เตรียมงาน โดยอาจใช้แนวปฏิบัติ ดังนี้

1) กำหนดสื่อ เครื่องมือและแหล่งทรัพยากรตามโครงการนิเทศที่จัดทำไว้ในขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ

2) จัดหาและผลิตสื่อประกอบการนิเทศ

3) กำหนดกิจกรรมนิเทศ ตลอดจนถึงเทคนิคนิเทศต่าง ๆ

2.7 ขั้นตอนการดำเนินการนิเทศ

การดำเนินการนิเทศเป็นขั้นตอนการนำโครงการนิเทศภายในโรงเรียนที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้แล้วไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ การดำเนินการนิเทศภายในควรดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นการเตรียมการ ขั้นการลงมือปฏิบัติตามโครงการ และขั้นการรายงานผลการปฏิบัติงาน รายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมการ การวางแผน การดำเนินการในขั้นนี้แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ

1.1 การจัดทำรายละเอียดการปฏิบัติงาน หมายถึง การกำหนดงานย่อยจะต้องปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ทราบว่าม้งานอะไรบ้างที่ต้องปฏิบัติในการจัดทำรายละเอียดต้องกำหนดว่าม้งานอะไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การกำกับดูแล ติดตามผล ปัญหาและอุปสรรค ซึ่งสามารถนำมาปรับปรุงแก้ไข และใช้เป็นแนวทางในการจัดทำรายละเอียดของโครงการอื่น ๆ ต่อไป

1.2 การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน

2. การลงมือปฏิบัติตามโครงการ มีขั้นตอนดังนี้

2.1 การปฏิบัติตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ ได้แก่ การที่บุคคลได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานที่ระบุไว้ในโครงการ ได้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

2.2 การติดตาม ควบคุมและกำกับการปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายของขั้นตอนนี้เพื่อติดตามดูแลช่วยเหลือและสนับสนุนให้ปฏิบัติงานไปตามแผน โครงการที่กำหนดไว้ ช่วยแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในช่วงปฏิบัติงาน การรวบรวมข้อมูล เพื่อประเมินโครงการ ทราบประสิทธิภาพของการทำงาน และกำหนดวิธีการแก้ไข ปรับปรุง ซึ่งดำเนินการลักษณะรวบรวมเอกสารสัมภาระ

2.3 ใช้แบบสำรวจทดสอบและการออกคำสั่งหรือหนังสือเวียน

2.4 การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็น การเพิ่มพลังการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารและผู้ให้การนิเทศจะต้องถือเป็นหน้าที่สำคัญในการสร้างเสริมให้ผู้รับการนิเทศมีขวัญและกำลังใจคืออยู่เสมอ สามารถดำเนินการได้โดยปฏิบัติตนเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี เปิดโอกาสให้เพื่อนร่วมงานแสดงความคิดเห็น สร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน บำเหน็จความชอบตามความเหมาะสม สร้างการยอมรับในความสำเร็จของการปฏิบัติการ

3. การรายงานผลการปฏิบัติงาน มีขั้นตอนดำเนินงาน ดังนี้

3.1 การรายงานผลการปฏิบัติงานระหว่างดำเนินการ เพื่อจะได้ทราบ ปัญหาอุปสรรคและความก้าวหน้าในการทำงาน

3.2 การรายงานเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในการประเมินโครงการ

2.8 การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรจะเป็นกระบวนการ ต่อเนื่องกัน ดังนี้

2.8.1 ขั้นเตรียมการนิเทศ

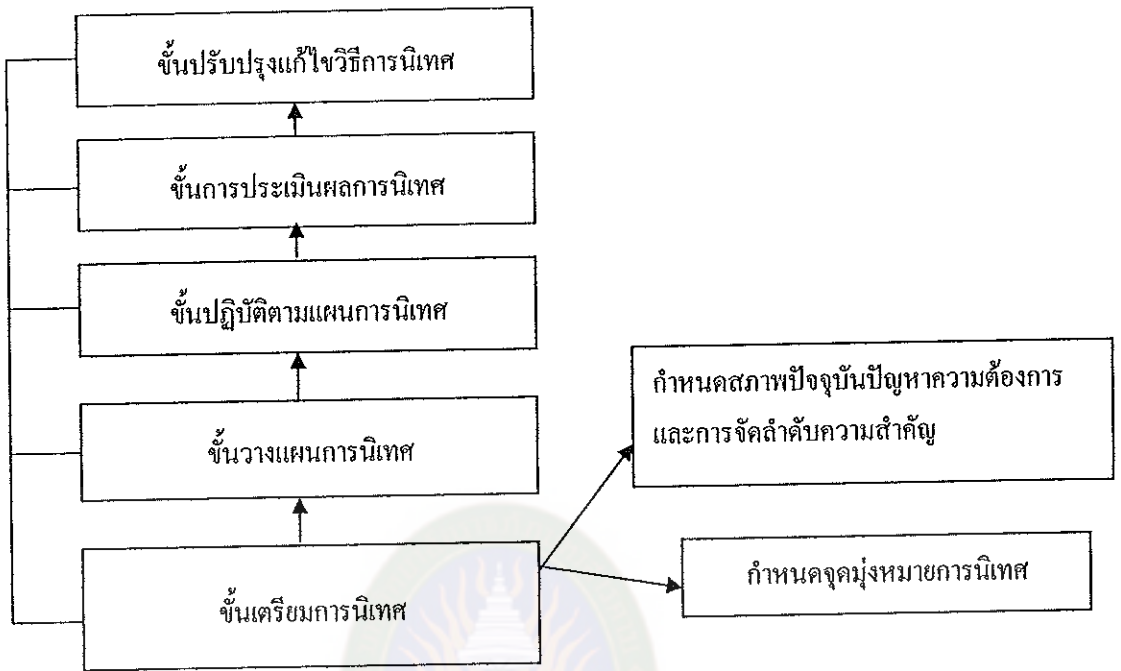
2.8.2 ขั้นวางแผนการนิเทศ

2.8.3 ขั้นปฏิบัติการตามแผนการนิเทศ

2.8.4 ขั้นประเมินผลการนิเทศ

2.8.5 ขั้นปรับปรุงแก้ไขวิธีการนิเทศ

การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยคณะกรรมการการนิเทศภายใน สถานศึกษา ต้องดำเนินการอย่างมีระบบระเบียบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตาม กระบวนการนิเทศภายใน ดังแผนภูมิที่ 8

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการนิเทศตามกระบวนการนิเทศภายใน
ที่มา : ปรับปรุงจาก (กรมวิชาการ. 2543 : 24)

2.9 กิจกรรมการนิเทศภายใน

กิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เป็นไปได้ ตามสภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งจะดำเนินการได้ ดังนี้

- 2.9.1 การให้ความรู้ เช่น แนะนำ ประชุมปรึกษาหารือ จัดอบรม ปรุมนิเทศ ใช้เอกสารให้ความรู้ การหาวิทยากรมาให้ความรู้ในบางครั้ง
- 2.9.2 การสาธิตให้ดู
- 2.9.3 การประสานงานให้ความร่วมมือ
- 2.9.4 การพาไปดูงาน
- 2.9.5 การบริการทางด้านวิชาการ
- 2.9.6 การวิจัยในชั้นเรียน
- 2.9.7 การไปฝึกงาน
- 2.9.8 การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ปฏิบัติงานเข้มแข็งขึ้น
- 2.9.9 การทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

2.10 ขึ้นการสร้างเสริมขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

ขวัญหรือกำลังใจ หมายถึง สภาพจิตใจและอารมณ์ ซึ่งมีผลกระทบต่อความตั้งใจในการทำงาน ผลกระทบนั้นอาจเกิดขึ้นกับบุคคลหรือองค์กร ขวัญและกำลังใจที่ดี จะเพิ่มพลังการทำงานที่สูงขึ้น ซึ่งผู้นิเทศต้องถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญต้องกระทำ

2.11 การประเมินผลการนิเทศ

การประเมินผลการนิเทศ คือ การประเมินกระบวนการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน กระทำได้โดยการนำข้อมูลจากการปฏิบัติงานมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ระบุไว้ในด้านต่าง ๆ การประเมินผลการนิเทศภายในจัดทำขึ้น เพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ พิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่ามีมากน้อยเพียงใด ได้ผลตามจุดประสงค์หรือไม่ และนำไปปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การดำเนินผลการนิเทศแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.11.1 การประเมินก่อนเริ่มโครงการ เป็นการประเมินนโยบายของหน่วยงาน ประเมินความต้องการความจำเป็นของบุคลากร การวิเคราะห์กิจกรรม รวมทั้งประเมินทรัพยากร สิ่งที่น่าเข้าหรือทางเลือกในการจัดทำโครงการ

2.11.2 การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงงาน การจัดระบบงานหรือการจัดทำรายงานความก้าวหน้า การเปรียบเทียบผลของการปฏิบัติหรือเปรียบเทียบผลนำเข้าร่วมกับวิธีการดำเนินงานกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ในโครงการ ว่ามีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.11.3 การประเมินผลหลังการดำเนินการ เป็นการประเมินผลสรุป เพื่อดูว่าการดำเนินงานได้ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร โดยเปรียบเทียบผลผลิตที่คาดหวังกับผลผลิตที่เกิดขึ้นจริง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญระหว่างผลที่ได้กับจุดประสงค์ของโครงการ ส่วนประกอบแวดล้อม ปัจจัยนำเข้าโดยกระบวนการทั่วไป การประเมินผลสรุปโครงการจะให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจ ในเรื่องประสิทธิภาพของโครงการ ค่าใช้จ่ายของโครงการ ผลกระทบของโครงการ การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการลงทุนกับงานลักษณะที่เทียบกันได้ และข้อเสนอแนะเพื่อยุติการดำเนินการหรือปรับปรุงโครงการ

การประเมินผลการนิเทศมุ่งที่จะนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานในภาพรวมของการนิเทศภายใน ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานนิเทศมีประสิทธิภาพควรจะได้ประเมินบรรยากาศขององค์กร การสำรวจเจตคติของผู้ได้รับการนิเทศ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม Participatory Action Research (PAR) 1

1. ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

นิคยา เงินประเสริฐศรี (2537 : 61) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา (Journey of Development) โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ ทั้งในระดับปัจเจกชนและระดับสังคม โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัย ซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ (Collaborative Approach) ระหว่างนักวิจัยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนี้กระบวนการวิจัยจะต้องเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม มีอิสระ และส่งเสริมคุณค่าของชีวิต และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าร่วมสังเกต ตรวจสอบสถานการณ์ต่าง ๆ สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการของตน ทรัพยากรที่มีอยู่ อุปสรรคและปัญหาที่ปรากฏอยู่ ตรวจสอบทางเลือกที่เป็นไปได้ และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจิตสำนึกไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่

กมล สุคประเสริฐ (2537 : 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) คือ การวิจัย ค้นคว้า และหาความรู้ตามหลักการของการวิจัยเชิงวิทยาศาสตร์แบบเดิมๆ ต่างกันเพียงแต่ว่า PAR นั้นมีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนาและเป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ร่วมงาน รวมทั้งในกระบวนการวิจัย และในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย” ซึ่งสอดคล้อง

สุภาภรณ์ จันทวานิช (2531 : 67) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง วิธีการที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนหาแนวทางในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่นำแนวคิด 2 ประการมาผสมผสานกันคือการปฏิบัติการ (Action) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่โครงการวิจัยจะต้องดำเนินการ และคำว่า การมีส่วนร่วม (Participation) อันเป็นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมวิจัย ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือสถานการณ์อันใดอันหนึ่ง แล้วร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย โดยมีความหมายถึงวิธีการที่ให้ผู้ถูกวิจัยหรือชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัย เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย นับตั้งแต่การระบุปัญหาของการดำเนินการ การช่วยให้ข้อมูลและการช่วยวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนช่วยหาวิธีแก้ปัญหหรือส่งเสริมกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ข้อมูล

จากการทำวิจัยทุกชั้นตอนชาวบ้านเป็นผู้ร่วมกำหนดปัญหาของชุมชนและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา กระบวนการวิจัยจึงดำเนิน ไปในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างชาวบ้านกับผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นขั้น ๆ ส่วนกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลเป็นไปในเชิงการวิภาษ (Dialectic) ซึ่งชาวบ้านจะค่อย ๆ เรียนรู้ด้วยตัวเอง และด้วยวิธีการวิจัยเช่นนี้ ข้อมูลที่ได้จึงมีความชัดเจน สะท้อนความคิดอ่านตลอดจนนิสัยใจคอของชาวบ้าน สะท้อนความต้องการและแบบแผนในการดำเนินชีวิตของเขา การวิจัยแบบนี้จึงเป็นวิธีการที่สนับสนุนให้ชาวบ้านหรือตัวแทนในชุมชนเป็นคนสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับตนเองและชุมชน โดยการศึกษาเรียนรู้หาข้อมูล การศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหา รวมทั้งการแก้ไขปัญหาก็กำลังประสบอยู่ โดยการร่วมกันวางแผน และกำหนดการดำเนินงานตามแผนหรือโครงการ พร้อมทั้งการปฏิบัติตามแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาก็ถูกต้องตรงตามความต้องการ ประกอบกับการใช้ภูมิปัญญาและทุนที่มีอยู่ในชุมชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ นอกจากจะส่งผลดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ยังช่วยให้เกิดการพัฒนาของผลงานวิจัยและกระบวนการวิจัยในตัวของมันเองอีกด้วย และอีกทางหนึ่งการวิจัยยังเป็นส่วนสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย ซึ่งสามารถเป็นผู้นำของการพัฒนาลงสู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หมายความว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นการวิจัยที่นำแนวคิด 2 ประการมาผสมผสานกันคือการปฏิบัติการ (Action) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่โครงการวิจัยจะต้องดำเนินการ และคำว่า การมีส่วนร่วม (Participation) อันเป็นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมกิจกรรมวิจัย ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาหรือสถานการณ์อันใดอันหนึ่ง แล้วร่วมในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินการจนกระทั่งสิ้นสุดการวิจัย โดยมีความหมายถึง วิธีการที่ให้ผู้ถูกวิจัยหรือชาวบ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัย

2. กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

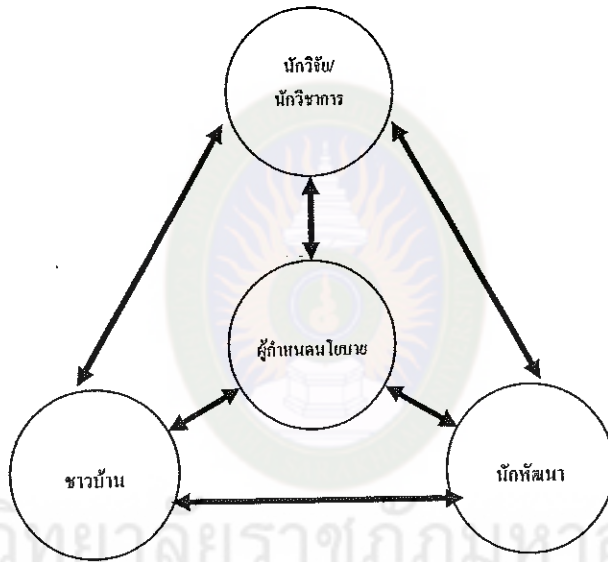
ไพโรจน์ ชลารักษ์ (2549 : 21) กล่าวไว้ว่า กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ สามารถระบุได้ตามลำดับขั้นหรือกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมได้หลายขั้นตอน ซึ่งช่วยให้เห็นบทบาทหน้าที่ของผู้เข้าร่วมการวิจัยแต่ละฝ่ายได้อย่างชัดเจน และในทางปฏิบัติแล้ว กระบวนการวิจัยก็ต้องดำเนินไปโดยความ

ร่วมมือกับทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบสิ้นกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นการศึกษาบริบท ในขั้นนี้ นักวิจัยจะทำการกำหนดพื้นที่หรืออาณาบริเวณที่จะทำการศึกษาวิจัยเพื่อทำประชาคม โดยมีนักพัฒนาประชาสัมพันธ์ชักชวนให้ชาวบ้านเข้าร่วม และชาวบ้านเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย
2. ขั้นกำหนดปัญหา ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยสรุปคำถามหรือปัญหา รวมทั้งอธิบายเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการแก้ไขปัญหามาให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เห็นภาพและเกิดความเข้าใจตรงกัน ส่วนนักพัฒนาทำความเข้าใจประเด็นปัญหาและมองถึงผลของการวิจัยได้อย่างชัดเจน และครอบคลุมส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ และชาวบ้านได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็น/ความต้องการ ซึ่งโดยความเป็นจริงแล้ว การวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพจริงที่เกิดขึ้นหรือสอดคล้องกับความต้องการพัฒนาที่ประสงค์ใต้นั้น ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นการที่นักวิจัยจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชนในชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการสร้างความตระหนักในบทบาทและความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย ขั้นการกำหนดปัญหาร่วมกับชาวบ้านในชุมชน จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้วิจัยจะต้องดำเนินการให้เกิดผลอย่างแท้จริง ก่อนจะเริ่มดำเนินงานในขั้นตอนอื่น
3. ขั้นการวางแผนปฏิบัติงานวิจัย ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงานวิจัยให้ชัดเจน รวมทั้งระบุด้วยว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทำวิจัยแต่ละฝ่ายจะมีส่วนร่วมอะไร และอย่างไร เมื่อใดบ้าง พร้อมทั้งแผนการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนวิธีการวิจัย ส่วนนักพัฒนาจะเข้าร่วมปฏิบัติการวิจัยโดยติดตามผลการดำเนินงานวิจัยทุกขั้นตอน และคอยตรวจสอบผลของการดำเนินงานว่ามีสิ่งใดที่ผิดพลาด หรือไม่เป็นไปตามแผนหรือเป้าหมาย หรือมีสิ่งใดที่เกิดแทรกซ้อนขึ้นมาหรือไม่ โดยชาวบ้านนั้น จะเข้ามามีส่วนร่วมลงมือในการปฏิบัติงานวิจัยตามแผน และตรวจสอบผลว่าพึงพอใจหรือไม่
4. ขั้นการติดตาม ตรวจสอบและปรับปรุง รวมทั้งการแก้ไขระหว่างกระบวนการปฏิบัติงานวิจัย ในขั้นนี้ นักวิจัยที่เข้าร่วมโดยการพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยอาศัยข้อมูลจากทุกฝ่าย แล้วนำมาทำการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย โดยนักพัฒนาจะเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานวิจัยและประเมินว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ เป็นต้น และประชาชนหรือชาวบ้านจะเข้าร่วมด้วยการรับรู้ถึงการปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานตามที่

นักวิจัยกำหนด รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่แสดงถึงความพึงพอใจและความสำเร็จของการดำเนินการวิจัย

5. ขั้นการสรุปผลการวิจัย ในขั้นตอนนี้ นักวิจัยจะทำการสรุปผลการวิจัย และเรียบเรียงเป็นรายงานการวิจัยออกเผยแพร่ นักพัฒนามีส่วนร่วมด้วยการรับทราบและตรวจสอบประเมินผลการวิจัยว่าประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง โดยชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับผลของการวิจัยว่าพึงพอใจ และได้ผลตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และแสดงความคิดเห็นอื่นประกอบข้อมูลด้วยว่าเพราะเหตุใด ดังแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 แสดงการมีส่วนร่วมของฝ่ายต่าง ๆ ในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

ที่มา : ไพโรจน์ ชลารักษ์. 2549 : 21

3. หลักการสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

โดยหลักการนั้น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบของการวิจัยที่ประกอบไปด้วยกระบวนการค้นคว้าทางสังคม (Social Investigation) การให้การศึกษา (Education) และการกระทำหรือการปฏิบัติการ (Action) เพื่อที่จะให้กลุ่มผู้ถูกกดขี่หรือด้วยโอกาสในสังคมได้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้และทำความเข้าใจกับสภาพการณ์ที่ปรากฏอยู่ รวมทั้งเปิดพื้นที่ให้เรียนรู้และแก้ไขปัญหาาร่วมกันระหว่างหลายฝ่าย อันเป็นการสร้างความรู้

ให้กับสังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งจะได้กล่าวถึงต่อไปในรายละเอียด พันธุ์ทิพย์ งามสุด (2540 : 33-35) อธิบายไว้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีหลักการสำคัญที่ให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนระบบการสร้างความรู้ ซึ่งแตกต่างไปจากของนักวิชาการ โดยประกอบด้วย

1. ให้ความสำคัญและเคารพต่อภูมิความรู้ของชาวบ้าน โดยยอมรับว่าความรู้พื้นบ้าน ตลอดจนระบบการสร้างความรู้และกำเนิดความรู้ในวิธีอื่นที่แตกต่างไปจากของนักวิชาการ

2. ปรับปรุงความสามารถและศักยภาพของชาวบ้านด้วยการส่งเสริมยกระดับและพัฒนาความเชื่อมั่นในตัวเองของเขา ให้สามารถวิเคราะห์และสังเคราะห์สถานการณ์ปัญหา

3. ให้ความรู้ที่เหมาะสมกับชาวบ้านและคนยากจน โดยให้สามารถได้รับความรู้ที่เกิดขึ้นในระบบสังคมของเขา และสามารถที่จะทำความเข้าใจ แปลความหมาย ตลอดจนนำไปใช้ได้เหมาะสม

4. สนใจปรีดิ์สนั่นของชาวบ้าน โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้เปิดเผยให้เห็นคำถามที่ตรงกับปัญหาของชาวบ้าน

5. ปลดปล่อยความคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมจะช่วยให้ชาวบ้านและคนยากจนสามารถใช้ความคิดเห็นของตนอย่างเสรี

4. วัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรีและสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2545 : 241) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในชุมชนแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นแต่ละแห่งเข้ามาร่วมศึกษาค้นคว้า หาข้อมูล รวมทั้งการหาประเด็นปัญหาเชิงพัฒนา และวรรณกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนตน มิใช่รอคอยแต่นักวิจัยและนักพัฒนามาดำเนินการให้ อีกทั้งเป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนตระหนักในปัญหา หน้าที่ และร่วมกันแก้ปัญหาของตนเอง

2. เพื่อให้ได้ข้อมูลความเป็นจริง แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม หรือมีความพอดีกับบริบทของชุมชนท้องถิ่นนั้น

3. เพื่อให้มีการขับเคลื่อนมวลสมาชิกเข้าด้วยกัน เป็นกระบวนการของผู้มีความรับผิดชอบร่วมกัน เรียนรู้ด้วยกันและแก้ไขปัญหาไปพร้อมกัน

5. เป้าหมายและประโยชน์การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

พันธุ์ทิพย์ रामสูต (2540 : 35) กล่าวไว้ว่า เป้าหมายและประโยชน์หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นมีปลายประการ ประกอบด้วย

1. ค้นหาความรู้พื้นฐานที่เป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย
2. ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม
3. สร้างคุณภาพระหว่างวิทยาศาสตร์ ความรู้ทางวิชาการและความรู้

พื้นฐาน

4. ยอมรับในความไม่เท่าเทียมกันของภาวะสังคมเศรษฐกิจ

อรุณรุ่ง บุณชนันตพงศ์ (2549 : 25) กล่าวไว้ว่า เป้าหมายและประโยชน์หลักของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนั้นมีปลายประการ ประกอบด้วย

1. ชาวบ้าน ชุมชน ผู้ด้อยโอกาสจะตื่นตัว ได้รับการศึกษาเพิ่มมากขึ้น สามารถคิดวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง มีความเชื่อมั่นในทางที่จะให้ความร่วมมือกันหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและชุมชน
2. ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหา ผู้ด้อยโอกาสมีโอกาสมากขึ้น การจัดสรรทรัพยากร ต่าง ๆ มีการกระจายอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีข้อมูลข่าวสารที่ส่งผลให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีต่อคนในชุมชน
3. มีวิจัยและพัฒนาได้เรียนรู้จากชุมชน ได้ประสบการณ์การทำงานร่วมกับชุมชน อันก่อให้เกิดความเข้าใจอันดี และเกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเองของนักวิจัยและพัฒนาอย่างแท้จริง
4. ผลงานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ทันที เนื่องจากได้ลงมือทำกิจกรรม โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดการผนึกกำลังร่วมกัน

บริบทของโรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวิทยา

โรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวิทยา ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 ถนนมิตรภาพ อุดรธานี – หอนงคาย ตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านธาตุ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีอุดรธานี เขต 1 ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2480 เปิดสอนครั้งแรกมีนักเรียน จำนวน 39 คน อาศัยศาลาวัดบ้านถิ่นเป็นที่เรียนใช้ชื่อว่า โรงเรียนประชาบาล

ตำบลบ้านธาตุ 5 (วัดบ้านถีน) ครูสีห์ เกษสวัสดิ์ ทำการแทนครูใหญ่ ต่อมาวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2493 นายสีห์ เกษสวัสดิ์ ได้สละทรัพย์สินส่วนตัวซื้อที่ดินจากนายบัว โพธิ์สว่าง เนื้อที่ 10 ไร่ 3 งาน เพื่อนำมาปลูกสร้างโรงเรียนเป็นเอกเทศ ในวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2498 ได้ปลูกสร้างอาคารเรียน แบบ ป.3 โดยได้รับความร่วมมือจาก โรงเรียนต่าง ๆ ภายในอำเภอ เพ็ญ และราษฎรภายในหมู่บ้านช่วยกันก่อสร้าง ต่อมาทางราชการได้จัดงบประมาณช่วยเหลือสมทบ จำนวน 15,000 บาท(หนึ่งหมื่นห้าพันบาท) สร้างเสร็จเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 และได้ตั้งชื่อว่า โรงเรียนบ้านถีนสุขาวิทยา ย้ายสถานศึกษาจากศาลาวัดมาเรียนที่อาคารใหม่ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2498

ปัจจุบัน โรงเรียนบ้านถีนสุขาวิทยา เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นก่อนประถมศึกษา ถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 113 คน จำนวนห้องเรียน 8 ห้องเรียน บุคลากรครูปฏิบัติการสอนจำนวน 6 คน ผู้บริหาร จำนวน 1 คน วุฒิปริญญาโท จำนวน 1 คน ปริญญาตรี จำนวน 6 คน อายุเฉลี่ย 53 ปี ประสบการณ์ทำงานเฉลี่ย 25 ปี มีพนักงานบริการ จำนวน 1 คน

1. วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมนำความรู้ อยู่อย่างพอเพียง ตามวิถีไทย ก้าวไกลเทคโนโลยี มีสุขถ้วนหน้า ชุมชนศรัทธา ร่วมพัฒนาสู่สากล

2. พันธกิจ (Mission)

2.1 พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมกับส่งเสริมความสามารถด้านวิชาการ

2.2 ส่งเสริมให้นักเรียนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต มีจิตสาธารณะและกิริยามารยาทแบบไทย

2.3 ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนา เรียนรู้

2.4 ส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีและมีความสุขในการเรียน

2.5 สนับสนุนให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล

3. เป้าหมาย (Goal)

3.1 นักเรียนคิดดี ทำดี พุคดี และมีปัญญา

3.2 นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีจิตสาธารณะและกิริยามารยาทไทย

- 3.3 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 3.4 นักเรียนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี
- 3.5 ชุมชนร่วมพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากล
4. การบริหารงานในโรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวิทยา มี 4 งาน ดังนี้
 - 4.1 งานวิชาการ
 - 4.2 งานงบประมาณ
 - 4.3 งานบริหารบุคคล
 - 4.4 งานบริหารทั่วไป

การบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก โรงเรียนบ้านถิ่นสุขาวิทยา อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี จึงให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง จึงจำเป็นต้องพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการวิจัยก็เป็นวิจัยในชั้นเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมที่สนับสนุนการจัดการเรียนดังกล่าว

ขอบข่ายและภาระกิจการบริหารงานวิชาการ

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดและประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อและสารสนเทศ
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศติดตาม
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัวชุมชน
11. การประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

ศุวิทย์ สวัสดิ์มูต (2550 : 84) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนหนองแวง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5

พบว่า การพัฒนาบุคลากรในการทำวิจัย ทำให้ครูมีความเข้าใจกระบวนการในการจัดทำวิจัย ในชั้นเรียนและมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนจากการทำแบบทดสอบ มี ค่าเฉลี่ย 21.50 คิดเป็นร้อยละ 71.66 และผลการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู พบว่า สามารถ แก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์และด้านพฤติกรรมนักเรียนได้สูงขึ้น ส่วนของ ผู้ปกครองและนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก

อารีย์ สุพร (2550 : 128-134) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเชียงหวางพิทยาคาร อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคลากรเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน มีความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนและกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น มีการเขียนเค้าโครงการวิจัยได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และขอบข่ายรวมทั้งนำนวัตกรรมมาใช้ได้เหมาะสม มีการดำเนินการตามขั้นตอน และเค้าโครงการงานวิจัยที่กำหนดได้ถูกต้อง และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องมีการทำงานเป็นทีม เกิดบรรยากาศที่ดีในการทำงานรวมแล้วถือได้ว่าเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในการวิจัย เป็นไปในทางที่ดี และนิเทศทำให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลต่อการแก้ปัญหาต่อไป

ยุทธศักดิ์ ส่งเสริม (2551 : 84) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านคอนวัว อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมาเขต 7 พบว่า การพัฒนาครูด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมาย งาน และการนิเทศภายใน ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียนได้

ประภัสสร ผาสุข (2551 : 96) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนวัดบ้านหนองกก อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศสามารถช่วยทำให้กลุ่มเป้าหมาย เกิดความรู้ ความเข้าใจ และสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

พิสิษฐ์ พุฒศรี (2551 : 117) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้าน โพนแพ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 1 พบว่า กระบวนการพัฒนาครูในการทำวิจัยชั้นเรียนที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน 3. การให้ คำปรึกษา ตรวจสอบ ประเมินผล 4. การรวบรวม และสังเคราะห์งานวิจัย แล้วตีพิมพ์ เผยแพร่ 5. สรุปผลการดำเนินงาน รับฟังข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และใช้ระบบติดตาม ประเมินโครงการตรวจสอบผลสำเร็จของโครงการ มีความเหมาะสมสอดคล้องตาม

วัตถุประสงค์ของการประเมิน ในแต่ละระยะ หลังเข้าร่วมโครงการ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นิจ ภูกัน (2551 : 80) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความรู้และทักษะการวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้กระบวนการ วิจัยเชิงปฏิบัติการของครู โรงเรียนบ้านห้วยหม่อมเต่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า บุคลากรทุกคนมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนา มีความรู้ความเข้าใจ เพิ่มมากขึ้น สามารถจัดทำงานวิจัยได้ถูกต้องตามหลักการวิจัยในชั้นเรียน จะทำให้ได้รับผลสะท้อนสภาพและผลการดำเนินการ จากกลุ่มเป้าหมายอย่างเที่ยงตรง สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

ทศพล สมขุนทด (2552 : 97) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านสะพานขาว ตำบลโป่งนก อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่า การพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ หลังการอบรมเชิงปฏิบัติการบุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และรู้ขั้นตอนการทำวิจัยที่ถูกต้องตามหลักของการทำวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้น จึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำกลยุทธ์ทั้งสองดังกล่าวไปใช้พัฒนาบุคลากรโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

เขวาลักษณ์ เขวไสย (2552 : 79) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบุญมีวิทยา อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนครั้งนี้มีความเหมาะสมทุกกลยุทธ์ ทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในการทำ วิจัยในชั้นเรียนและสามารถดำเนินการวิจัยได้สำเร็จทุกคน โดยเฉพาะกลยุทธ์การนิเทศ ถ้าได้ผู้นิเทศที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำกับกลุ่มเป้าหมายอย่างใกล้ชิดแล้ว จะทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความต่อเนื่อง และประสบผลสำเร็จในที่สุด สามารถนำไปปฏิบัติจัดทำวิจัยในชั้นเรียนได้ต่อไป

ราตรี เคลือบหมื่นไวย (2552 : 134) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านบุสายออ (บุญเขตบริหาร) อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการพัฒนาบุคลากร โดยใช้กลยุทธ์การศึกษาเอกสารและตัวอย่างรายงานการวิจัยในชั้นเรียน การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วมช่วยให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนได้ แต่ยังมีบางส่วนยังต้องมีการปรับปรุงพัฒนา เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นครูควรจะได้รับการสนับสนุนส่งเสริม

และพัฒนาให้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครูเพิ่มศักยภาพผู้เรียนให้สูงขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

บราวน์ (Brown, 2002 : 1304-A) ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอน กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของความ เข้าใจของครูผู้สอนสำหรับกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในทัศนคติของพวกเขาเกี่ยวกับการ ฝึกสอนและผลกระทบต่อแนวความคิดในการปฏิบัติการสอนนั้น การศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ เพื่อศึกษาความเข้าใจของครูผู้สอนต่อบทบาทความเป็นครู , ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอนและผลสะท้อนกลับจากการสอนนั้น ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมโดยการ สัมภาษณ์ครูผู้สอน การสังเกตการณ์ในห้องเรียนแบบไม่เป็นทางการ ผลงานของครูผู้สอน และนักเรียนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนมีความเข้าใจที่ เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเทียบกับจุดประสงค์ทั้ง 4 ข้อ การกระตุ้นกระบวนการทำ งานของครู วิธีการสอน สำหรับเป็นเครื่องมือ เพื่อการวิเคราะห์กระบวนการสอนและการเรียนรู้ของครู และนักเรียน การศึกษาครั้งนี้เป็นเสมือนตัวแนะแนวทางให้ครูโดยผ่านการวิจัยเชิงคุณภาพ การ วิเคราะห์ข้อมูล และการได้รับผลสะท้อนกลับจากการดำเนินการดังกล่าว

มิงกูซซี (Mingucci, 2002 : 451-A) ได้ศึกษาพัฒนาครูเชี่ยวชาญเชิงปฏิบัติการ ประสิทธิภาพของ โครงการวิจัย เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูผู้สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองใน ระดับหลังมัธยมศึกษาผู้มีส่วนร่วมในโครงการนี้เป็นผู้ที่ทำงานใน โปรแกรมภาษาอังกฤษเป็น ภาษาที่สองในมหาวิทยาลัย และวิทยาลัยชุมชนซึ่งอาสาที่จะทำการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเวลา ติดต่อกัน 2 ภาคเรียน และโครงการนี้ได้สำรวจว่าผู้บริหารการศึกษาสามารถที่จะส่งเสริม ชุมชนแห่งการศึกษาเรียนรู้ได้อย่างไร ในการศึกษานี้ได้ใช้วิธีการวิจัยที่หลากหลาย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจดบันทึกการบันทึกสั้นๆ และบันทึกเรื่องเล่าข้อมูลที่ได้ ชี้ให้เห็นว่าครูที่เข้าร่วมโครงการนี้ได้รับผลประโยชน์หลายอย่างจากการฝึกหัด อาทิ เช่น เพิ่ม ความมั่นใจในวิชาชีพและความมั่นใจในส่วนตัว เพิ่มความมั่นใจในฐานะวิจัยผู้มีส่วนร่วมได้ รายงานเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมากขึ้นของผู้เรียนในกระบวนการเรียนการสอน ความรู้สึกแห่งความสำเร็จ และการยอมรับโดยผู้เชี่ยวชาญคนอื่นว่าเบื้องหลังความสำเร็จเป็น ผลมาจากการวิจัยในชั้นเรียน ยิ่งกว่านั้นการศึกษาได้ให้หลักฐานว่าการวิจัยจากสภาพจริง สามารถช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชนมากขึ้น ผู้มีส่วนร่วมรายงานว่าเนื่องจากการอภิปราย

เกี่ยวกับโครงการวิจัย สภาพจริงพวกเขาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน และปฏิบัติงานร่วมกันในวิธีที่จะทำให้เกิดผลดี

โบเอิสต์ (Boerst. 2003 : 465 - A) ได้ศึกษาชุมชนการพัฒนาวิชาชีพสำหรับ ใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของครู โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความเข้าใจทางทฤษฎีและการ ปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการพัฒนาวิชาชีพของครู โดยเริ่มต้นสร้างกรอบความคิดเฉพาะ ขึ้นมา ซึ่งชุมชนพัฒนาทางวิชาชีพตามเจตนาซึ่งนำมาจากทฤษฎีการเรียนรู้และการวิจัยเกี่ยวกับการ เรียนรู้ของครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาและกระบวนการที่ปฏิบัติอยู่ในสภาพแวดล้อม การเรียนรู้ของครูที่กำหนดขึ้นมาผลการศึกษาเน้นความคิด ลักษณะความรู้ทางวิชาชีพครูอยู่ 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับท้องถิ่นและระดับสาธารณะ ซึ่งความรู้ทั้ง 3 ระดับ มีผลกระทบ ถึงโอกาสทั้งครูและสิ่งแวดล้อมของครูในการพัฒนาคนของชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิก วิชาชีพครูอย่างแท้จริง นอกจากนั้น วิธีการที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการ เป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถกำหนดลักษณะที่สำคัญเพื่อใช้ส่งเสริมการพัฒนาครูได้ โดย การสนับสนุน แนวคิดที่เกิดจากการมีส่วนร่วมในบริบทการเรียนรู้ระดับบุคคล ท้องถิ่น และ สาธารณชนทั่วไป

เทนนิลล์ (Tennille. 2005 : 4120-A) ได้ศึกษาวิธีการวิจัยในชั้นเรียนแบบมี ส่วนร่วมอันธพาลในโรงเรียนด้วยตระหนักถึงอันตรายและปัญหาที่เนื่องมาจากการประพฤติ ตัวเกร ซึ่งปัญหาของโรงเรียน และในชีวิตจริงของนักเรียน ปัจจัยสำคัญที่จะนำมาสู่การ วิจัยในครั้งนี้ เนื่องมาจากผู้ที่ทำการวิจัยอยู่ 2 คน ที่มีผลต่อการศึกษาต่างกันต่างฝ่ายต่างศึกษา คนเดียวและต่างฝ่ายต่างส่งเสริมกัน เป็นหนึ่งในรายงาน 2 ฉบับสำหรับนักเรียนอันธพาล และ เขื่อผู้ซึ่งไม่มีการสอบสวนมาก่อน กล่าวคือ เพื่อชี้แจงทฤษฎีและผู้กำหนดนโยบายซึ่ง พิจารณาถึงการสังเกต การเพิ่มการตระหนัก และเข้าใจในปัญหา ให้โอกาสในการพัฒนาตน ของครูและผู้บริหารที่ Memorial School ให้การสนับสนุนเขื่ออันธพาล เสนอการวิเคราะห์ ตนเองให้กับนักเรียนที่เกร ส่งเสริมบทความที่เกี่ยวกับการบำบัดรักษา เพื่อเปลี่ยนภาพลักษณ์ ของโรงเรียนให้มาเป็นโรงเรียนที่มีความปลอดภัยสูงขึ้น PAR ถูกนำมาใช้เป็นกระบวนการใน การศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อหาผลลัพธ์ โดยการใชรูปแบบการวิจัยหลายชนิด เช่น การ สสำรวจและการสัมภาษณ์ PAR จะต่างจากกระบวนการวิจัยอื่น ๆ ตรงที่เป็นการวิจัยจริง ๆ มิใช่ การทดลองแต่อย่างใด

โครสไดล์ (Croasdaile. 2005 : 961-A) ได้ทำการศึกษาปัจจัยทางสังคมที่ส่งผล ต่อการทำวิจัยของครู : กรณีศึกษาการวิจัยของครู จากการศึกษาถึงแม้ว่าจะมีการรายงานคุณค่า

ของงานวิจัยของครู (อาจารย์) ต่อคณาจารย์และวงการศึกษาย่างแพร่หลายในงานเขียน แต่ งานวิจัยเหล่านั้นมาจากกลุ่มอาจารย์บางกลุ่มภายในประเทศเท่านั้น การศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ในการจัดระเบียบสังคม พบว่า ความข้องเกี่ยวกับงานวิจัยของอาจารย์อาจจะมีความสัมพันธ์ กับการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และโครงสร้างการบริหารในสถานศึกษา ในการสำรวจถึงผล ของปัจจัยต่าง ๆ ของโครงสร้างการบริหาร ได้แก่ วัฒนธรรม (ความเชื่อ) ของสถานศึกษา, คุณค่าของการทำงานเป็นทีม, การตอบสนองและการสนับสนุนต่อการวิจัย, ความสะดวก เวลา และวัสดุต่อการทำวิจัยโดยการเก็บข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากอาจารย์ 81 คน พบว่า อาจารย์ที่ อยู่ในโรงเรียนที่มีวัฒนธรรมที่สนับสนุนต่อการทำวิจัยของอาจารย์จะมีแนวโน้มที่จะเข้าสู่ หรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัยและอาจารย์ที่ให้ข้อมูลยังรายงานถึงการมีส่วนร่วมในการวิจัย เมื่อ ทีมงานวิจัยมีการตอบสนองต่อการทำวิจัยนั้น ๆ เป็นอย่างดี ความเป็นสมาชิกของกลุ่มวิจัยของ อาจารย์มีความสัมพันธ์กับความข้องเกี่ยวกับงานวิจัย นอกจากนั้นสภาวะแวดล้อม ของสถานศึกษาหรือโรงเรียนมีผลกระทบต่อการศึกษาวิจัยในชั้นเรียน

ลอยด์ (Loyd. 2005 : 8) ได้ทำการวิจัยในชั้นเรียน : ความเชื่อมโยงสัมพันธ์ ระหว่างการสอนและการวิจัย โดยมักจะถูกอธิบายว่าเป็นข้อบังคับในสถานศึกษาที่จะต้องมีการแลกเปลี่ยนของการสอนและงานวิจัย รูปแบบใหม่ในการทำวิจัยหรือ “การวิจัยในชั้นเรียน” เป็นการเชื่อมโยงระหว่างศิลปะการสอนของครู และวิธีการทำวิจัย จากการค้นคว้าถึง 25 ปี ของงานวิจัย Micro-OB (พบในห้องเรียน) นอกจากจะทำให้เกิดโอกาสที่ทำงานวิจัยแล้ว ยัง แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของวิธีการพิจารณาหรือคิดที่ชัดเจน จากงานเชิงปฏิบัติการหรือ ภาคสนาม ในงานนี้ได้อธิบายถึงแผนการทำ “การวิจัยในชั้นเรียน” หรือห้องเรียน และมีการ ถกเถียงกันเกี่ยวกับข้อดีหรือผลประโยชน์ต่อนักวิจัยและนักเรียน และกล่าวถึงวิธีการหลัก ๆ การศึกษาและจริยธรรมของ “การวิจัยในชั้นเรียน”

วอร์ด (Ward. 2005 : 4529-A) ได้ศึกษาวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการในโรงเรียน อย่าง กว้าง ๆ ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อการริเริ่มการพัฒนา ความเป็นมืออาชีพของครู ในโรงเรียนขนาดกลางในชนบท ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของครู โรงเรียนขนาด กลาง 14 คนในระหว่างการพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อช่วยให้ได้ทำการวิจัย มีส่วนร่วมและดำเนิน กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน การศึกษาจะทำในช่วงบ่ายวันหนึ่งในสัปดาห์และ ดำเนินกิจกรรม 3 สัปดาห์ใน 1 เดือน ครูจะวางแผนภาระงานหลักที่พวกเขาต้องการที่จะทำการ วิจัย พร้อมนำเสนอผลการทดสอบและสถิติวิธีดำเนินการที่จะทำในชั้นเรียน ครูจะได้รับ Wool folk and HoyEfficacy Seale และแบบสำรวจของ Bandura เพื่อประเมินการสอนของแต่ละ

ละคน (PTE) และประสิทธิภาพในการสอนทั่วไป จากแบบสำรวจเพื่อประเมินความคิดเห็นของครูที่มีต่อการพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปี มีการเพิ่มอย่างเห็นชัดเจนในเรื่องของประสิทธิภาพในการสอนของตนเอง โดยเฉพาะความสามารถในการเพิ่มความทรงจำของนักเรียนเกี่ยวกับสิ่งที่พวกเขาสอนในบทเรียนก่อน ๆ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รวมทั้งมีการเพิ่มขึ้นของการมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างมีนัยสำคัญและสร้างบรรยากาศของโรงเรียนดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้วย ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมกับชุมชนเพิ่มขึ้นใน 3 ด้าน คือ ชักนำชุมชนเข้ามาทำงานกับโรงเรียน, สร้างธุรกิจที่สัมพันธ์กับการทำงานของชุมชนร่วมกับโรงเรียน และเชื่อมโยงสถานศึกษา (วิทยาลัย, มหาวิทยาลัย) ในท้องถิ่นมาทำงานร่วมกับโรงเรียน การเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้านอื่น ๆ ก็คือ ทำให้นักเรียนมีความสนุกกับการมาโรงเรียนมากขึ้น และลดจำนวนการหยุดเรียนกลางคันของเรียน ประสิทธิภาพของครูลดลงอย่างมีนัยสำคัญ 3 ด้าน คือ ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในโรงเรียนได้อย่างอิสระ, ความสามารถในการสร้างให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดภัยลดลง และความสามารถในการป้องกันพฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อโรงเรียนโดยรวมลดลง กิจกรรมพัฒนาวิชาชีพที่มีประโยชน์มากที่สุดประกอบด้วย กิจกรรมการทำงาน/การเรียนรู้เป็นกลุ่ม, โครงการเขียนและสร้างความสามารถสะกดคำศัพท์, เทคนิคการสร้างแรงจูงใจ กิจกรรมการคิดเชิงวิพากษ์ความสำคัญ, การนำเทคโนโลยีเช่น เครื่องมือช่วยในการสอน มาใช้เกิดผลและใช้เกณฑ์มาตรฐาน Rubrics ในการประเมินระดับผลการเรียน

สรุปผลการวิจัยของนักวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นได้ว่า การพัฒนาบุคลากร โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) มีการพัฒนาตามกระบวนการ PAOR ดำเนินการเป็นวงรอบแต่ละวงรอบ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เป็นกระบวนการที่นำมาใช้อย่างแพร่หลายในดำเนินการ และการใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเอกสาร การศึกษาตัวอย่างงานวิจัย การศึกษาดูงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีการเพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียน โดยเฉพาะ ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการเรียนการสอนและปัญหาด้านพฤติกรรมผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่า การพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามจุดหมายของการศึกษาค้นคว้าได้ โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยใช้กระบวนการ

PAOR และการเลือกกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการดำเนินการเพื่อหาวิธีการ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาปฏิบัติจนเกิดผลดีต่อการศึกษาชั้นคว่ำ และในการศึกษาชั้นคว่ำงานวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบว่าการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียนเป็นบทบาทใหม่ของครูในฐานะที่เป็นนักวิจัยเพื่อพัฒนาสายวิชาชีพ โดยการนำเทคนิคและยุทธศาสตร์ด้านการทำวิจัยที่ประสบความสำเร็จมาใช้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอน กระบวนการที่ครูควรใช้ในการทำการวิจัยในชั้นเรียน การทำงานวิจัยมีส่วนทำให้เกิดการสร้างกลุ่มเรียนรู้ได้ การทำวิจัยชั้นเรียนทำให้ครูมีโอกาสนในการวิเคราะห์ปัญหาพร้อมกับเพื่อนร่วมงาน นักเรียน และเกิดการ เรียนรู้จากเพื่อนร่วมงาน ความร่วมมือกันในการทำผลงานวิจัยที่ดีได้ แต่จากการดำเนินงานพบอุปสรรคที่จะทำให้งานวิจัยเกิดการล่าช้า เนื่องจากครูขาดเวลาขาดอำนาจ ขาดการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหาร โรงเรียน หรือผู้บริหารในส่วนอื่น ๆ ครูมีความรู้สึกล่าช้าเป็นภาระมากเกินไปและขาดปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สามารถส่งผลในทางลบสำหรับการวิจัยของพวกเขา และสิ่งที่เป็นแรงสนับสนุนการปฏิบัติโดยการทำงานวิจัยในชั้นเรียนของครู คือ ผู้บริหาร โรงเรียน เพื่อนร่วมงาน นักเรียน รวมทั้งงบประมาณ ผู้บริหารการศึกษาที่ให้ความร่วมมือกับครูในการวิจัย สามารถส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ เช่น วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือหลายประเภทด้วยกันคือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การจดบันทึก และการบันทึกเกร็ดประวัติผลการวิจัย และอื่น ๆ จนสามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของครู และสามารถนำไปปฏิบัติงานด้านการสอนในชั้นเรียนของครูมีความเข้มแข็งและมั่นคงในวิชาชีพครูด้านการพัฒนาตนเองสู่ตำแหน่ง และมีค่าตอบแทนที่สูงขึ้นได้ในที่สุด